

**NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

S P R Á V A
**o výsledkoch kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu
Slovenskej republiky za rok 2015**

Bratislava marec 2016

O B S A H:

ZOZNAM POUŽÍVANÝCH SKRATIEK	3
Ú V O D.....	4
1 PLÁN KONTROLNEJ ČINNOSTI.....	5
2 VÝSLEDKY KONTROLNEJ ČINNOSTI.....	5
2.1 VÝSLEDKY KONTROLNÝCH AKCIÍ PODĽA HLAVNÝCH SMEROV ICH ZAMERANIA A ODPORÚČANIA NKÚ SR NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV	8
2.2 REALIZÁCIA VÝSLEDKOV KONTROLNEJ ČINNOSTI.....	47
3 OSTATNÉ ČINNOSTI NKÚ SR.....	48
3.1 SPRÁVA NKÚ SR PRE NR SR	48
3.2 MEDZIREZORTNÉ PRIPOMIENKOVÉ KONANIE	49
3.3 KOMUNIKÁCIA A VZŤAHY S VEREJNOSŤOU	49
3.4 MEDZINÁRODNÉ AKTIVITY	50
3.5 ĽUDSKÉ ZDROJE, ROZPOČTOVÉ HOSPODÁRENIE A VNÚTORNÝ AUDIT	51
ZÁVER.....	53
PRÍLOHA.....	54

Zoznam používaných skratiek

CÚ	colný úrad
DPH	daň z pridanej hodnoty
DÚ	daňový úrad
EDA	Európsky dvor audítorov
EÚ	Európska únia
EUROSAI	Európska organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií
FR SR	Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky
GP SR	Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
HW	hardware
INTOSAI	Medzinárodná organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií
IS	informačné systémy
IS FS – SD	Integrovaný systém finančnej správy pre správu daní
ISSAI	medzinárodné štandardy najvyšších kontrolných inštitúcií
ISVS	Informačný systém verejnej správy
KIS NKÚ SR	Kontrolórsky informačný systém Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NFP	nenávratný finančný príspevok
NKI	najvyššie kontrolné inštitúcie
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
RVS	rozpočet verejnej správy
SR	Slovenská republika
SW	software
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠP	Štátna pokladnica
ŠR	štátny rozpočet
ÚVO	Úrad pre verejné obstarávanie
ÚV SR	Úrad vlády Slovenskej republiky
VO	verejné obstarávanie
VPS	Všeobecná pokladničná správa
VÚC	vyšší územný celok
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska

Správa

o výsledkoch kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky za rok 2015

Ú v o d

NKÚ SR predkladá NR SR správu o výsledkoch kontrolnej činnosti za rok 2015 v súlade s čl. 62 Ústavy SR a § 5 ods. 5 zákona o NKÚ SR. Správa obsahuje informácie za rok 2015 o zameraní kontrolnej činnosti, vykonaných kontrolných akciách, najzávažnejších zisteniach, najčastejšie zistených nedostatkoch a odporúčaniach NKÚ SR na ich odstránenie a zlepšenie stavu kontrolovanej oblasti, ako aj o spôsobe realizácie výsledkov kontrol. Zároveň, na základe dobrej praxe, správa obsahuje aj informácie o ostatných činnostiach, ktoré NKÚ SR vykonával podľa príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov a na základe povinností vyplývajúcich z členstva úradu v medzinárodných organizáciách.

Výsledné materiály z jednotlivých vykonaných kontrol (súhrnné správy, protokoly, záznamy) v roku 2015 NKÚ SR priebežne zverejňoval na svojom webovom sídle. Zároveň o výsledkoch kontrol, v súlade so zákonom o NKÚ SR, informoval kontrolované subjekty a zainteresované strany vrátane príslušných výborov NR SR.

NKÚ SR je štátny orgán, ktorý je vo svojej kontrolnej činnosti nezávislý, viazaný len zákonom. Jeho pôsobnosť vyplýva z Ústavy SR a zo zákona o NKÚ SR. Kontrolu vykonáva z hľadiska dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov, hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti. Vo svojich postupoch uplatňuje základné princípy medzinárodných kontrolných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií ISSAI.

V máji roku 2015 nastala zmena vo vedení úradu. NR SR zvolila za predsedu NKÚ SR Karola Mitríka na sedemročné funkčné obdobie. Nové vedenie úradu postupne realizovalo viaceré opatrenia na zefektívnenie stratégie a organizácie výkonu kontrolnej činnosti a realizácie jej výsledkov, ako aj na úpravu komunikačnej stratégie s cieľom zlepšenia a aktívneho prezentovania činnosti úradu. Okrem toho bola zriadená Legislatívna rada; je gestorom legislatívnej agendy vo vzťahu k externému prostrediu v rámci medzirezortného pripomienkového konania a zároveň v mesačných intervaloch publikuje (v podmienkach NKÚ SR) v elektronickej podobe odborné informácie pre kontrolórov so zameraním najmä na podporu ich odbornej pripravenosti v súvislosti so zmenami legislatívy v oblastiach pôsobnosti úradu.

1 Plán kontrolnej činnosti

Plánovanie kontrolnej činnosti na rok 2015 bolo zosúladené s rozpočtom kapitoly NKÚ SR podľa zákona o štátnom rozpočte na rok 2015 v nadväznosti na Program 06S „Nezávislá kontrolná činnosť“. Podľa cit. zákona zámerom programu je napomáhanie lepšiemu hospodáreniu s verejným majetkom, a vybraným cieľom programu je realizovať nezávislú kontrolnú činnosť v zmysle schváleného plánu kontrolnej činnosti v súlade s medzinárodne uznávanými kontrolnými štandardmi.

V nadväznosti na citovaný zámer, cieľ a určený rozpočet výdavkov kapitoly schválil NKÚ SR v decembri 2014 strategický plán kontrolnej činnosti na roky 2015 – 2017. Vychádzal z vlastných kontrolných poznatkov a výsledkov analýzy rizík hospodárenia s rozpočtovými prostriedkami a nakladania s majetkom v podmienkach jednotlivých rozpočtových kapitol a ostatných subjektov verejnej správy s osobitným zreteľom na subjekty v oblasti územnej samosprávy. Veľký dôraz kládol na výber kontrolných aktivít v oblasti eurofondov, najmä z hľadiska možnej podpory činnosti zainteresovaných strán pri riešení pretrvávajúcich problémov. Do hodnotenia rizík boli za uvedené oblasti prizvaní aj hodnotitelia z externého prostredia. Významným zdrojom informácií boli aj podnety občanov, inštitúcií, poslancov NR SR i obecných zastupiteľstiev. Primerane bola zohľadnená zo zákona o NKÚ SR vyplývajúca povinnosť NKÚ SR vypracovať pre NR SR stanovisko k návrhu štátneho rozpočtu a stanovisko k návrhu štátneho záverečného účtu. V niektorých potenciálnych kontrolných oblastiach sa posúdili aj možnosti zapojenia NKÚ SR do medzinárodnej spolupráce.

Základnú úlohu strategického plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR na obdobie rokov 2015 – 2017 predstavuje *dobré hospodárenie s verejnými prostriedkami a zvýšenie kvality života*.

Ročný plán kontrolnej činnosti NKÚ SR v roku 2015 tematicky vychádzal zo strategického plánu na obdobie rokov 2015 – 2017 a zamerl sa na významné spoločenské témy. Obsahoval 41 kontrolných akcií. V priebehu roka 2015 bol tento plánovaný počet kontrolných akcií zvýšený o jednu mimoriadnu kontrolnú akciu.

2 Výsledky kontrolnej činnosti

NKÚ SR v súlade s aktualizovaným plánom kontrolnej činnosti v roku 2015 vykonal 42 kontrolných akcií v 549 kontrolovaných subjektoch, z toho v oblasti územnej samosprávy vykonal 15 kontrolných akcií v 306 kontrolovaných subjektoch.

Pri vykonaných kontrolných akciách prekontroloval hospodárenie s verejnými finančnými prostriedkami v celkovej sume 11 117 794 111,00 eur. Porušenie finančnej disciplíny bolo zistené v celkovej sume 12 659 664,00 eur. Z toho v rámci kontrol vykonaných v oblasti územnej samosprávy boli skontrolované finančné prostriedky v celkovej sume 344 180 807,00 eur a porušenie finančnej disciplíny bolo zistené celkom v sume 9 214 267,00 eur.

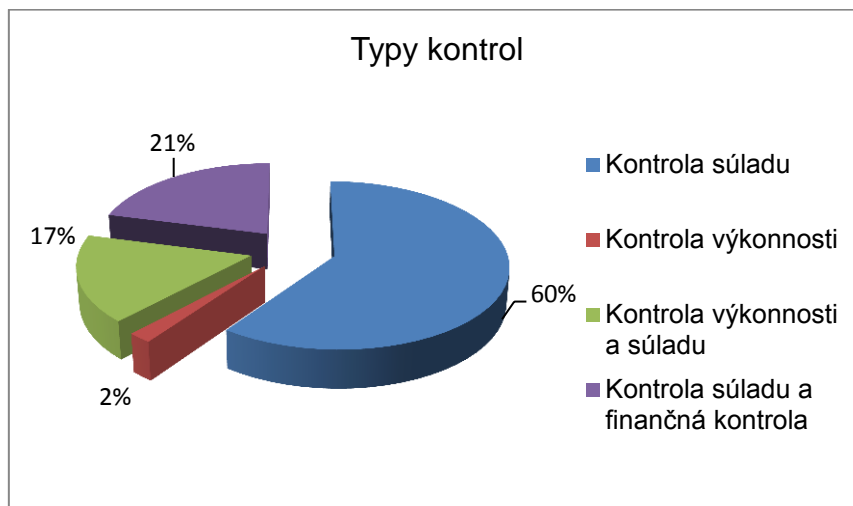
Mimoriadnou kontrolnou akciou v roku 2015 bolo pokračovanie *kontroly hospodárenia s finančnými prostriedkami pri projekte dostavby 3. a 4. bloku Jadrovej elektrárne Mochovce /EMO 34/ v spoločnosti Slovenské elektrárne, a. s.*, začatej v roku 2014, a to

na základe žiadosti NR SR podľa jej uznesenia č. 1354 z 24.09.2014. Kontrola bola zameraná predovšetkým na preverenie plnenia podmienok vyplývajúcich zo zmlúv o poskytnutí finančných prostriedkov a plnenia podmienok dohodnutých v zmluvách uzatvorených s dodávateľmi projektových, inžinierskych a stavebných prác, pri projekte dostavby 3. a 4. bloku Jadrovej elektrárne Mochovce. Na kontrole sa okrem kontrolórov NKÚ SR zúčastnili pribraté osoby, t.j. zástupcovia z MF SR, FR SR, ÚVO a Úradu jadrového dozoru SR. Súčasne boli členmi kontrolnej skupiny aj odborníci z Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, ktorí vypracovali odborný posudok. Protokol bol spracovaný v režime utajenia „Vyhradené“. Dňa 11.08.2015 sa uskutočnilo na NKÚ SR prerokovanie protokolu vyhotovením zápisnice so štatutárnymi zástupcami Slovenských elektrární, a.s., čím bola kontrola ukončená. Kontrolovaný subjekt na odstránenie zistených nedostatkov prijal príslušné opatrenia. O záveroch a zisteniach z kontroly boli informovaní prezident SR, predseda NR SR, generálny prokurátor SR, minister hospodárstva SR, FR SR a Národná kriminálna agentúra.

Na základe medializovaných informácií i došlých podnetov bola v novembri 2015 do plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR, ako mimoriadna kontrolná akcia, zaradená ***kontrola uzatvárania zmluvných vzťahov a úhrad za poskytovanie zdravotnej starostlivosti*** vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s. Výkon kontroly začal v novembri 2015 a pokračuje v roku 2016.

Prehľad kontrolných akcií NKÚ SR vykonaných v roku 2015 je uvedený v **prílohe** tejto správy.

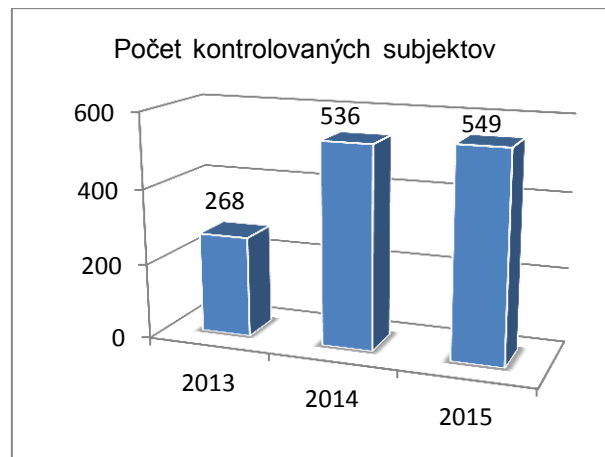
V kontrolnej činnosti NKÚ SR uplatňoval, v súlade s medzinárodnými kontrolnými štandardmi ISSAI, postupy podľa metodiky troch základných typov kontroly (kontrola súladu, kontrola výkonnosti a kontrola finančná) alebo ich kombinácie. Podiel jednotlivých typov kontrol na celkovom počte vykonaných kontrol v roku 2015 je znázornený v nasledujúcom grafe:

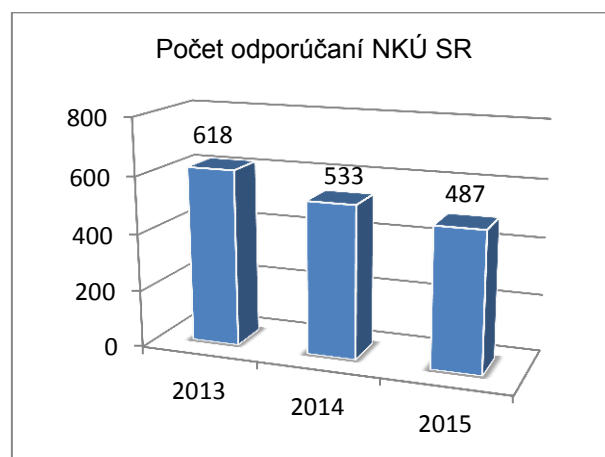
V roku 2015 najväčší podiel z celkového počtu kontrolných akcií tvorila kontrola súladu. Tento typ kontroly, tak ako v roku 2014, predstavoval 60 % z celkového počtu kontrolných akcií. Rovnako to bolo aj v prípade podielu kontroly výkonnosti, ktorá v oboch rokoch 2014 aj 2015 predstavovala 2 % z celkového počtu kontrolných akcií. Podiel kombinovanej kontroly výkonnosti a súladu zaznamenal pokles, a to z 22 % v roku 2014 na 17 % v roku 2015. Naproti tomu v roku 2015 sa zvýšil podiel kombinovanej kontroly súladu

a finančnej kontroly zo 17 % v roku 2014 na 21 % v roku 2015. Strategickým zámerom NKÚ SR je postupne zvýšiť podiel kontroly výkonnosti a jej kombinovaného typu s cieľom lepšieho zhodnotenia verejných politík štátu a zvýšenia pridanej hodnoty kontrolnej činnosti úradu.

V rámci vykonaných kontrolných akcií NKÚ SR skontroloval celkom 549 subjektov, z toho v oblasti územnej samosprávy 306 subjektov. Porovnanie počtu kontrolovaných subjektov v rokoch 2013 až 2015 je znázornené v nasledujúcom grafe:

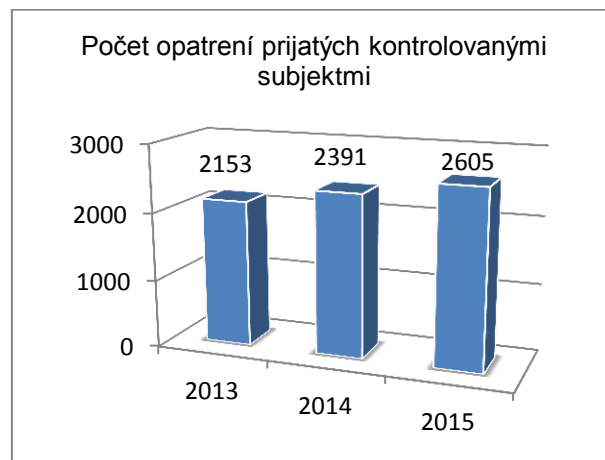

Na odstránenie zistených nedostatkov a zlepšenie stavu v kontrolovanej oblasti NKÚ SR v roku 2015 predložil kontrolovaným subjektom a zainteresovaným stranám spolu 487 odporúčaní. Medziročné porovnanie počtu odporúčaní NKÚ SR v rokoch 2013 až 2015 je znázornené v nasledujúcom grafe:

Pokles počtu odporúčaní súvisel s ich vecným zameraním. Odporúčania sa postupne a čoraz viac profilovali ako opatrenia systémového charakteru, čím sa znížil ich celkový počet. Kontrolované subjekty na odstránenie kontrolami zistených nedostatkov prijali celkom 2 605 opatrení, čo je v porovnaní s rokom 2014 viac o 214 opatrení. Plnenie prijatých opatrení NKÚ SR priebežne monitoruje a v primeranom časovom odstupe priamo na mieste kontroluje.

Medziročné porovnanie počtu opatrení prijatých kontrolovanými subjektmi na odstránenie zistených nedostatkov v rokoch 2013 až 2015 je znázornené v nasledujúcom grafe:

Zvýšený počet opatrení prijatých kontrolovanými subjektmi k výsledkom kontrol NKÚ SR vyplýval najmä z rozšírenia vzájomnej komunikácie úradu a kontrolovaného subjektu a zo zvýšenej náročnosti úradu na kvalitu a rozsah prijímaných opatrení zameraných na odstránenie zistených nedostatkov.

2.1 Výsledky kontrolných akcií podľa hlavných smerov ich zamerania a odporúčania NKÚ SR na odstránenie zistených nedostatkov

Udržateľnosť verejných financií

NKÚ SR v rámci hlavného smeru stratégie kontrolnej činnosti „udržateľnosť verejných financií“ v roku 2015 vykonal 22 kontrolných akcií. Z uvedeného počtu vykonanie šiestich kontrolných akcií má základ v povinnostiach úradu vyplývajúcich zo zákona o NKÚ SR vo vzťahu k NR SR, v tom štyri kontrolné akcie súviseli s vypracovaním stanoviska NKÚ SR k návrhu štátneho záverečného účtu SR za rok 2014 a dve kontrolné akcie súviseli s vypracovaním stanoviska NKÚ SR k návrhu ŠR na rok 2016.

V aktuálnych prípadoch bola v rámci kontrolných akcií vykonaná aj kontrola plnenia opatrení prijatých kontrolovanými subjektmi na odstránenie nedostatkov zistených predchádzajúcimi kontrolami NKÚ SR.

Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho záverečného účtu SR za rok 2014

Zo zákona o NKÚ SR vyplýva pre úrad povinnosť vypracovať pre NR SR stanovisko k návrhu štátneho záverečného účtu SR. Toto stanovisko za rok 2014 vypracoval NKÚ SR v roku 2015 na základe výsledkov troch kontrolných akcií: *kontrola správnosti zostavenia záverečných účtov vo vybraných kapitolách a za príslušné štátne fondy za rok 2014* (MŽP SR, MH SR, MPRV SR, MDVRR SR, Environmentálny fond, Národný jadrový fond, ŠFRB); *kontrola finančných prostriedkov a majetku kapitoly* (MV SR, MZVEZ SR, MZ SR, MK SR, MŠVVŠ SR, Kancelária prezidenta SR) a *kontrola správnosti zostavenia účtovnej závierky MF SR*.

Vykonanými kontrolami rozpočtových kapitol a štátnych účelových fondov NKÚ SR zistil viacero porušení všeobecne záväzných právnych predpisov. Boli to najmä nedostatky poukazujúce na nesúlad so zákonom o účtovníctve, o VO, o rozpočtových pravidlách verejnej správy, o správe majetku štátu, o finančnej kontrole a vnútornom audite, o pohľadávkach štátu, a na nesúlad s Občianskym zákonníkom.

V súvislosti s nepriaznivým stavom využívania finančných prostriedkov EÚ zo záväzku 2. programového obdobia 2007 až 2013, kde k 15.05.2015 bolo vyčerpaných len 67,3 %, NKÚ SR poukázal na skutočnosť, že aj v 3. programovom období 2014 až 2020 je potrebné eliminovať hroziace riziká na najnižšiu možnú mieru. NKÚ SR na základe výsledkov svojej kontrolnej činnosti dospel k záveru, že včasnosť vyhlasovania výziev a ich rozloženie do prvých rokov programového obdobia má strategický význam na implementáciu európskych fondov. NKÚ SR v tejto súvislosti upozornil, že z 3. programového obdobia nebola do 31.12.2015 ešte vyhlásená žiadna výzva, čo indikuje riziko, že chyby a problémy 2. programového obdobia sa môžu opakovať.

NKÚ SR na základe kontrolných zistení v územnej samospráve dospel k záveru, že viaceré nedostatky sú spojené s nesprávnou aplikáciou všeobecne záväzných právnych predpisov, a to predovšetkým zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákona o obecnom zriadení, zákona o účtovníctve, zákona o VO a zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

Na základe kontrol vykonaných v 11 rozpočtových kapitolách a v troch štátnych účelových fondoch NKÚ SR konštatoval, že účtovné a finančné výkazy zostavené k 31.12.2014 neobsahovali významné nesprávnosti a poskytovali verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, a o finančnej situácii účtovných jednotiek. Návrhy záverečných účtov kapitol boli vypracované v súlade so Smernicou na vypracovanie záverečných účtov, len v kapitole MZ SR chýbalo jednoznačné členenie prostriedkov EÚ. Kapitoly a štátne účelové fondy dodržali záväzné ukazovatele, a rozpočtové opatrenia boli vykonané v súlade so zákonom o ŠR na rok 2014 a so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

V medziročnom zvýšení výnosov daňových príjmov ŠR za rok 2014 sa, podľa NKÚ SR, odzrkadlilo nielen zmiernenie očakávaných dopadov legislatívnych zmien, zlepšenie vyrovnania daňovej povinnosti za rok 2013 a zlepšujúci sa výsledok hospodárenia firiem v roku 2014 pri dani z príjmov právnických osôb, ale aj zvýšenie efektivity výberu predovšetkým dane za tovary a služby, t. j. DPH a spotrebných daní. Bolo to nielen vplyvom účinného boja proti daňovým podvodom, ale aj vplyvom priaznivého vývoja ekonomického prostredia.

V oblasti kapitálových výdavkov NKÚ SR upozornil, že ich nižšie čerpanie je spôsobené aj nižším čerpaním finančných prostriedkov EÚ, ktoré majú veľmi vysoký podiel na celkových verejných investíciách v SR. Nedostatočné výsledky Slovenska z ostatných rokov vo sfére investícií môžu naštříbiť dlhodobé vyhliadky krajiny v oblasti hospodárskeho rastu.

V oblasti hospodárenia obcí a VÚC poukázal NKÚ SR na mieru finančnej sebestačnosti, ktorá vyjadruje tiež závislosť obcí od grantov a transferov predovšetkým z príslušných kapitol ŠR, aby obce a VÚC mohli v dostatočnej miere financovať svoje potreby spojené s ich plnením tak originálnych, ako aj prenesených kompetencií.

V oblasti preneseného výkonu pôsobností štátnej správy obcami kontrola NKÚ SR zistila, že príjmy 93 kontrolovaných obcí na financovanie kompetencií preneseného výkonu štátnej

správy nepostačovali na krytie výdavkov spojených s vykonávaním týchto kompetencií. Napríklad na úseku matriky boli výdavky v priemere o 15 % vyššie než príjmy z transferov.

Kontrolná činnosť NKÚ SR bola zameraná aj na oblasť dlhovej politiky subjektov územnej samosprávy. Výsledky kontroly poukázali najmä na pretrvávajúce nedostatky v oblasti vykazovania skutočného dlhu miest a obcí vo finančných výkazoch predkladaných MF SR prostredníctvom systému ŠP. Zároveň bolo poukázané aj na riziká súvisiace s účinnosťou zákona o rozpočtovej zodpovednosti od 01.01.2015 pre subjekty územnej samosprávy. V súvislosti s tým NKÚ SR odstúpil v troch prípadoch výsledky kontroly MF SR na ďalšie konanie.

Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho záverečného účtu SR za rok 2014 prerokovala NR SR na svojej 53. schôdzi ako tlač číslo 1551.

Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2016

Zo zákona o NKÚ SR vyplýva pre úrad povinnosť vypracovať pre NR SR stanovisko k návrhu štátneho rozpočtu SR. Na tento účel zrealizoval NKÚ SR dve kontrolné akcie a na základe ich výsledkov vypracoval stanovisko k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2016. Boli to kontrolné akcie ***Stanovisko NKÚ SR k návrhu ŠR SR na rok 2016 za vybrané kapitoly a príslušné štátne fondy*** (MŽP SR, MH SR, MPRV SR, MDVRR SR, Environmentálny fond, Národný jadrový fond, ŠFRB) a ***Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2016*** (MF SR).

NKÚ SR v stanovisku pre NR SR konštatoval, že Návrh RVS na roky 2016 až 2018 bol vypracovaný v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy a Príručkou MF SR na zostavenie návrhu RVS na roky 2016 až 2018. NKÚ SR v tejto súvislosti uviedol, že na základe výsledkov kontrolnej činnosti, v súlade so zohľadnením makroekonomických rámcov a východiskového rámca návrhu RVS SR na roky 2016 až 2018, nemá zásadné pripomienky k návrhu zákona o ŠR na rok 2016.

NKÚ SR kontrolou rozpočtovania výdavkov vo vybraných kapitolách ŠR na rok 2016 identifikoval niekoľko rizík.

V rozpočte kapitoly MV SR na rok 2016, podľa NKÚ SR, medziročné zníženie kapitálových výdavkov môže obmedziť pokračovanie v rozpracovaných projektoch, ktoré boli už pred niekoľkými rokmi zaradené do Registra investícií. Okrem toho, súčasný spôsob financovania regionálneho školstva nezabezpečuje dostatočnú transparentnosť, čo má negatívny vplyv na hospodárnosť a efektívnosť použitia prostriedkov ŠR.

NKÚ SR v rozpočte kapitoly MF SR upozornil na riziká súvisiace s nedostatočným finančným krytím aktivít ministerstva a jeho rozpočtových organizácií, a to nezahrnutím viacerých výdavkových limitov do návrhu rozpočtu na rok 2016. Išlo najmä o výdavky súvisiace s projektom UNITAS II, o výdavky na prevádzku a rozvoj informačných systémov nadrezortného charakteru, o nadrezortné licencie (Microsoft, SAP, Oracle) a o výdavky na prebiehajúce a hroziace arbitráže a súdne spory.

V rozpočte kapitoly MŽP SR stanovený objem výdavkov, podľa NKÚ SR, neumožní v potrebnej miere vykonávať základnú starostlivosť o majetok štátu. Problematickým bude zabezpečenie právnych služieb v súvislosti s prebiehajúcimi súdnymi spormi. V rámci návrhu rozpočtu neboli dostatočne zabezpečené výdavky na protipovodňové opatrenia a udržiavanie splavnosti vodných ciest.

NKÚ SR v rozpočte kapitoly MŠVVŠ SR zistil nedostatočné finančné krytie regionálneho školstva na nákup učebných pomôcok, informačno-komunikačnej technológie a moderných didaktických pomôcok.

V kapitole MPSVR SR poukázal NKÚ SR na pretrvávajúci problém dlhodobej nezamestnanosti najmä mladých ľudí a nízkokvalifikovaných pracovníkov, ktorá je stále jednou z najvyšších v rámci EÚ.

V rozpočte kapitoly MH SR upozornil NKÚ SR na možné riziká v súvislosti s čerpaním fondov EÚ. Aj podľa poznatkov z predchádzajúcich kontrol, hlavnými dôvodmi nízkeho čerpania boli predovšetkým nedostatky vo vykonaných verejných obstarávaníach, nízke a neefektívne čerpanie pridelených finančných prostriedkov na strane prijímateľa a vysoká administratívna náročnosť.

Stanovisko NKÚ SR k návrhu ŠR na rok 2016 prerokovala NR SR na svojej 58. schôdzi ako tlač číslo 1793.

Kontrola stavu a vývoja realizácie zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov prostredníctvom programu UNITAS k 30.06.2015 a kontrola opatrení na odstránenie nedostatkov zistených predchádzajúcou kontrolou bola vykonaná na MF SR a vo FR SR.

Program UNITAS podľa Konceptie reformy daňovej a colnej správy s výhľadom zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov zo 07.05.2008 mal priniesť komplexnú zmenu v oblasti vytvorenia nového systému riadenia a organizovania výberu štátnych príjmov.

Na realizáciu programu UNITAS v kontrolovanom období boli finančné prostriedky zabezpečované z rozpočtu MF SR, FR SR a z prostriedkov Operačného programu Informatizácia spoločnosti. Kontrolou bolo zistené, že z prostriedkov Operačného programu Informatizácia spoločnosti boli financované dva projekty programu UNITAS:

1. projekt Centrálny elektronický priečinok,
2. projekt Elektronické služby finančnej správy.

Na financovanie projektu Centrálny elektronický priečinok boli, podľa Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. 21110120017, poskytnuté finančné prostriedky vo výške 16 949 045,50 eur. V čase výkonu kontroly boli tieto finančné prostriedky k 15.05.2015 čerpané vo výške 15 545 816,16 eur.

Na financovanie projektu Elektronické služby finančnej správy pre oblasť daňovú boli, podľa Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. 21110120027, poskytnuté finančné prostriedky vo výške 41 580 000,00 eur s termínom ukončenia ich čerpania v znení dodatku č. 3 k tejto zmluve do 31.10.2015. V čase výkonu kontroly boli tieto finančné prostriedky k 15.05.2015 čerpané vo výške 38 592 346,12 eur, z toho 26 372 148,57 eur bolo použitých na financovanie Integrovaného systému finančnej správy pre správu daní IS FS – SD a Správy spisu povinného subjektu pre IBM Slovensko, spol. s r.o.

Kontrola NKÚ SR ukázala, že napriek priebežnému plneniu opatrení prijatých k výsledkom predchádzajúcej kontroly naďalej pretrvávali problémy pri tvorbe a využívaní reportov z Integrovaného systému finančnej správy pre správu daní IS FS – SD, keďže 58 zadefinovaných reportov bolo nefunkčných. Komplexný systém riadenia výkonov vo finančnej správe, ktorý je naviazaný na projekt „Zefektívnenie výberu daní a cla“ z prostriedkov Operačného programu Efektívna verejná správa, má stanovený termín realizácie do roku 2019.

Spustenie nového Integrovaného systému finančnej správy pre správu daní IS FS – SD do reálnej prevádzky bolo plánované od 01.01.2015, v skutočnosti však bolo zrealizované 02.03.2015. NKÚ SR v rámci kontroly funkčnosti jednotlivých rolí nového IS FS – SD v kontrolovanom období zistil viacero nedostatkov v rolách Registrátor, Správca I, Správca II, Kontrolór a Exekútor. Väčšina týchto nedostatkov bola v priebehu kontroly postupne riešená zodpovednými zamestnancami finančnej správy. Napriek identifikovaným problémom a nedostatkom bolo spustenie nových informačných systémov finančnej správy do reálnej prevádzky od 02.03.2015 hodnotené kontrolou NKÚ SR pozitívne, predovšetkým s prihliadnutím na avizované riziká v prepojení informačných systémov a vzhľadom na skúsenosti s kolapsom finančnej správy v I. štvrtroku 2012.

NKÚ SR zistil, že v kontrolovanom období nebolo doriešené prepojenie Integrovaného systému finančnej správy pre správu daní IS FS – SD s colným systémom, prostredníctvom ktorého sa zabezpečuje správa spotrebných daní a výber DPH pri dovoze tovarov a služieb.

V čase výkonu kontroly bola funkčná jednosmerná elektronická komunikácia medzi daňovým subjektom a finančnou správou, avšak spustenie obojsmernej elektronickej komunikácie prostredníctvom Portálu finančnej správy bolo posunuté o jeden rok, t. j. na 01.01.2016.

NKÚ SR napriek problémom spojeným s počiatočným nábehom nového IS FS – SD zistil, že zákonné lehoty na vrátenie preplatkov z podaných daňových priznaní za rok 2014 k 30.06.2015 boli dodržané, čo bolo jedným z dôkazov funkčnosti systému. Novo stanovený termín spustenia obojsmernej komunikácie od 01.01.2016 bol finančnou správou dodržaný. NKÚ SR zároveň konštatoval, že boli vytvorené predpoklady na postupnú realizáciu nadväzujúcich projektov druhej etapy programu UNITAS II, pokrývajúcu zabezpečenie spoločného elektronického výberu daní, cla, sociálnych a zdravotných odvodov prostredníctvom finančnej správy.

NKÚ SR na odstránenie zistených nedostatkov a zlepšenie stavu v kontrolovanej oblasti **odporučil:**

- v oblasti informačných systémov finančnej správy zabezpečiť obojsmernú elektronickú komunikáciu s daňovými subjektmi v stanovenom termíne od 01.01.2016
- sfunkčniť vytváranie zadefinovaných reportov v novom Integrovanom systéme finančnej správy pre správu daní IS FS – SD tak, aby boli použiteľné pre operatívne riadenie procesov finančnej správy
- zabezpečiť prípravu a následnú realizáciu komplexného systému hodnotenia efektívnosti a účinnosti finančnej správy prostredníctvom projektu Zefektívnenie systému riadenia zmien a zlepšovania procesov v organizácii s dôrazom na špecifický cieľ zavedenia komplexného systému riadenia výkonov vo finančnej správe v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa (v kapitole MV SR).

Kontrola *Poskytovania dotácií z rozpočtovej kapitoly Všeobecná pokladničná správa* bola vykonaná na MF SR, v Hlavnom meste SR Bratislava, v obci Kvetoslavov a vo dvoch občianskych združeniach.

Kontrolná akcia nadväzovala na kontrolu dotácií z rozpočtovej kapitoly VPS, realizovanú v roku 2014 v 16 kontrolovaných subjektoch, ktorou boli zistené viaceré nedostatky v čerpaní a zúčtovaní dotácií, ako aj identifikované rezervy v jednoznačnosti a konkrétnosti podmienok dotácií na strane poskytovateľa, ktorý však nebol subjektom kontroly. Preto ťažiskom kontroly v roku 2015 bolo preverenie poskytovania dotácií na MF SR, ktoré bolo doplnené o kontrolu v štyroch vybraných subjektoch, z toho vo dvoch občianskych združeniach a vo dvoch obciach.

Kontrola zistila, že príjemcovia dotácií boli oprávnenými žiadateľmi o poskytnutie dotácie v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy a Výnosu MF SR o poskytovaní dotácií v jeho pôsobnosti a dodržali účel použitia prostriedkov dotácie určený v oznámení o poskytnutí dotácie.

Nedostatky zistené u príjemcov dotácií, konkrétne nedodržovanie zákona o VO pri zadávaní zákaziek obstarávaných z dotácií, nepreukázanie spolufinancovania pri podaní žiadosti o dotáciu, ako aj nevykonanie zúčtovania použitej dotácie v stanovenom termíne vyplynuli najmä z nedostatočných skúseností a vedomostí príjemcov dotácií, najmä občianskych združení, s dodržiavaním príslušných zákonov týkajúcich sa verejnej správy.

Ďalšou príčinou zistených nedostatkov u príjemcov dotácií boli nejasnosti v podmienkach určených MF SR pri poskytovaní a zúčtovaní dotácií, konkrétne vo výzvach na predkladanie dotácií a oznámeniach o ich poskytnutí. MF SR nedostatočne a nejednoznačne špecifikovalo podmienky čerpania dotácií vo výzve na predkladanie dotácií a v oznámení o poskytnutí dotácie, týkajúce sa najmä povinnosti preukazovania spolufinancovania, ako aj dodržiavania zákona o VO, zákona o účtovníctve, zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, i ďalších podmienok. Nedostatočné a nejednoznačné boli aj informácie MF SR k zúčtovaniu poskytnutej dotácie v oznámení o poskytnutí dotácie.

NKÚ SR s cieľom zvýšiť transparentnosť, jednoznačnosť stanovených podmienok poskytovania, čerpania a zúčtovania prostriedkov dotácií, ako aj zabezpečiť maximálnu hospodárnosť pri použití verejných zdrojov **odporučil MF SR:**

- novelizovať Výnos MF SR o poskytovaní dotácií v jeho pôsobnosti tak, aby boli určené jednoznačné, úplné a detailné podmienky poskytovania dotácií z rozpočtovej kapitoly VPS a dosiahnuť, aby právna norma upravujúca predmetné dotácie bola v súlade so zákonnými normami ostatných ministerstiev, zameranými na oblasť poskytovania dotácií
- poskytovať dotácie formou zmluvy s presne špecifikovanými/určenými povinnosťami a termínmi, jednoznačne určeným účelom a termínom použitia a zúčtovania prostriedkov dotácie, termínom vrátenia nečerpaných prostriedkov, ako aj ďalšie podmienky čerpania dotácie (napr. jednoznačné určenie vlastníckych vzťahov v prípade financovania nehnuteľností) vrátane povinnosti dodržiavať súvisiace všeobecne záväzné právne predpisy, najmä zákon o VO a zákon o účtovníctve
- vyžadovať v zúčtovaní dotácie uvádzanie konkrétnych údajov o použití prostriedkov dotácie (faktúry, úhrady zo dňa), ktoré preukazujú účel použitia dotácie
- určiť podrobnejšie vnútorné kritériá na rozhodovanie o poskytnutí dotácie, vytvoriť kolektívny poradný orgán posudzujúci žiadosti o poskytnutie dotácie, čím sa dosiahne zvýšenie transparentnosti a objektívnosti posudzovania jednotlivých žiadostí a ich hodnotenia.

Kontrolou hospodárenia Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a. s., (ďalej len „SZRB, a. s.“) bolo zistené, že proces tvorby, použitia, zrušenia a ocenenia rezerv na neukončené a hroziace súdne spory a mimosúdne dohody, preverený na vzorke štyroch finančne významných súdnych sporov (4,04 mil. eur), bol v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými predpismi SZRB, a. s.

Pri spracovaní návrhov zmlúv na poskytovanie sponzorských darov a následne darovacích zmlúv SZRB, a. s., nepostupovala v súlade s čl. 1 bod 10 a čl. 2 bod 2 Príkazu Predstavenstva Zmluvná agenda, podľa ktorého zodpovedný organizačný útvar zodpovedá najmä za vecnú

stránku, t. j. za dodržanie povinností súvisiacich s transparentnosťou a hospodárnosťou zmluvných podmienok.

Ďalej bolo zistené, že postup SZRB, a. s., v inventarizáciách za roky 2013 a 2014 nebol v súlade so zákonom o účtovníctve v tom, že inventarizačné zápisy, ktorými sa preukazuje vecná správnosť účtovníctva, neobsahovali výsledky vyplývajúce z porovnania skutočného stavu majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov s účtovným stavom.

Bolo tiež zistené, že SZRB, a. s., evidovala v účtovníctve záväzok z roku 2007 vo výške 3,32 tis. eur voči už neexistujúcej spoločnosti.

V súvislosti s kontrolou procesu obstarávania tovarov, prác a služieb pri zákazkách s nízkou hodnotou NKÚ SR zistil, že v jednom prípade nebola uvedená podmienka účasti v súlade so zákonom, podľa ktorého sa pri zadávaní zákaziek musí uplatňovať princíp rovnakého zaobchádzania a princíp nediskriminácie uchádzačov alebo záujemcov.

NKÚ SR na odstránenie nedostatkov **odporučil**:

- aktualizovať príkaz Predstavenstva Zmluvná agenda o prílohu č. 2 Darovacia zmluva tak, aby boli do textu zmluvy zapracované ustanovenia upravujúce konečný termín použitia finančných prostriedkov, povinnosť obdarovaného v stanovenom termíne zdokladovať účel použitia finančných prostriedkov poskytnutých ako sponzorský dar a finančne zúčtovať ich použitie a možnosť SZRB, a. s., ako darcu, vykonať kontrolu dodržiavania účelu použitia darovaných finančných prostriedkov, resp. hnutelných vecí priamo u obdarovaného
- zabezpečiť u existujúcich darovacích zmlúv preukázanie predmetu plnenia zmluvy zo strany obdarovaného relevantnými dokladmi
- aktualizovať článok 11 príkazu Predstavenstva č. 4/2011, Prezentácia banky, v ktorom by bola za účelom zabezpečenia transparentnosti a overiteľnosti uložená povinnosť organizačným útvarom predkladať svoje požiadavky na výdaj niektorých reklamných predmetov odboru prevádzkových služieb v písomnej forme, a zároveň viesť evidenciu o tom, komu a za akým účelom boli takéto reklamné predmety vydané
- z dôvodu zvýšenia stupňa preukázateľnosti doplniť názov účtu do porovnávacej tabuľky zistených rozdielov k inventarizačnému zápisu čiastkovej inventarizačnej komisie, ktorá tvorí prílohu č. 4 príkazu Predstavenstva Inventarizácia majetku
- usporiadať záväzok z roku 2007 vo výške 3,32 tis. eur.

Predmetom *kontroly nakladania s finančnými prostriedkami na správu Národnej banky Slovenska a s nefinančným majetkom v jej správe v rokoch 2011 až 2014* bolo zhodnotenie nákladov na prevádzku a správu, VO významnejších položiek tovarov, prác a služieb, spôsob vedenia evidencie, zaraďovania, vyradovania, predaja, prenájmu, zabezpečenia a inventarizácie nefinančného majetku a činnosť vnútorného kontrolného systému Národnej banky Slovenska.

Preverením oblastí, ktoré boli predmetom kontroly, nebolo zistené nevhodné ani netransparentné nakladanie s finančnými prostriedkami určenými na prevádzku a správu a s nefinančným majetkom banky, ktoré by malo dopad na výsledky hospodárenia Národnej banky Slovenska za kontrolované obdobia. Účinnosť kontrolných mechanizmov je nastavená tak, aby boli schopné objektívne a včas signalizovať a identifikovať možnosť vzniku prípadných rizík a tak v maximálnej možnej miere eliminovať negatívny dopad na transparentnosť a hospodárnosť nakladania s finančnými prostriedkami a nefinančným majetkom Národnej banky Slovenska.

Na základe poznatkov z vykonanej kontroly **NKÚ SR odporučil:**

- vypracovať pravidlá evidencie predmetov určených na reprezentáciu Národnej banky Slovenska do ich poskytnutia
- doplniť komisiu na vypracovanie návrhov na poskytovanie finančných darov o ďalších členov.

Kontrolná akcia *Obmena výzbroje, techniky a správnosť postupov pri správe majetku* bola zameraná na vyhodnotenie dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov pri nakladaní s finančnými prostriedkami a majetkom štátu v kontrolovaných subjektoch Ministerstvo obrany SR (ďalej len „MO SR“) a Bytová agentúra rezortu ministerstva obrany (ďalej len „BARMO“). Celkový objem skontrolovaných finančných prostriedkov predstavoval sumu 298 275 894 eur.

Kontrolou na MO SR bolo zistené nedodržanie ustanovení viacerých všeobecne záväzných právnych predpisov pri nakladaní s majetkom štátu, najmä zákona o účtovníctve, zákona o dani z príjmov, zákona o správe majetku štátu a ďalších zákonov; napríklad:

- nezaúčtovaním užívaného dlhodobého nehmotného majetku v 11 prípadoch a dlhodobého hmotného majetku v šiestich prípadoch na príslušné účty v zmysle platných postupov účtovania neboli dodržané príslušné ustanovenia zákona o účtovníctve, čo malo vplyv na výsledok hospodárenia organizácie, zároveň oneskoreným zaradením tohto majetku do odpisovania nebolo dodržané príslušné ustanovenie zákona o dani z príjmov
- v štyroch prípadoch oneskoreným zverejnením zmlúv nebolo dodržané príslušné ustanovenie zákona o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v dvoch prípadoch malo nezverejnenie kúpnych zmlúv za následok ich zrušenie v zmysle ustanovenia zákona o správe majetku štátu v celkovom objeme 1,95 mil. eur
- neuvedením dátumu podpisu troch zmlúv nebolo dodržané príslušné ustanovenie Občianskeho zákonníka.

V oblasti kontroly majetku NKÚ SR zistil aj ďalšie porušenia niektorých ustanovení zákona o správe majetku štátu; napríklad:

- v piatich prípadoch nekonanie po rozhodnutí o neupotrebitelnosti a likvidácii majetku štátu
- dlhé (aj viacročné) lehoty pri nakladaní s prebytočným a dočasne prebytočným majetkom štátu
- užívanie vypožičaného dočasne prebytočného majetku štátu v troch prípadoch bez zmluvy a v jednom prípade na iný účel, ako bolo určené v zmluve
- v troch prípadoch neuplatňovanie zmluvných sankcií pri predaji majetku štátu
- v jednom prípade nezabezpečenie náležitého udržiavania majetku štátu a jeho ochrany.

Protokol o výsledku kontroly na MO SR bol vyhotovený v súlade so zákonom o ochrane utajovaných skutočností v stupni utajenia „Vyhradené“.

NKÚ SR kontrolou v BARMO zistil nedodržanie ustanovení viacerých všeobecne záväzných právnych predpisov pri nakladaní s finančnými prostriedkami a majetkom štátu; napríklad:

- v rokoch 2011 – 2014 BARMO hospodárila so stratou a zároveň v rokoch 2013 a 2014 nebola zapojená na ŠR príspevkom, čím v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách nespĺňala kritériá na existenciu príspevkovej organizácie
- rozdelením predmetu zákazky v celkovej sume 1 062 214 eur bez DPH na štyri časti BARMO nepostupovala v zmysle príslušných ustanovení zákona o VO

- skorším zaslaním oznámenia o výsledku VO ÚVO, ako Publikačnému úradu, nebol dodržaný zákon o VO
- netransparentným konaním organizácie pri zmluvnom zvýšení ceny projektovej dokumentácie na ubytovňu Hviezda o 65 565 eur nebola dodržaná hospodárnosť a efektívnosť použitia verejných prostriedkov v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách, čím bola porušená finančná disciplína
- vynaložením nákladov na stavebné práce v rokoch 2010 – 2012 vo výške 1 068 764,08 eur bez DPH v súvislosti s nezmenenou cenou ubytovania, obstaraním a následne deštruovanou investíciou z titulu ďalšej rekonštrukcie nepostupovala organizácia z hľadiska plánovania činnosti hospodárne a efektívne pri použití finančných prostriedkov
- po zmene sídla organizácie neboli vykonané zmeny v katastri nehnuteľností, čím neboli dodržané ustanovenia zákona o katastri nehnuteľností a zákona o správe majetku štátu
- nezriadením zmluvne dohodnutého vecného bremena v liste vlastníctva nebolo dodržané ustanovenie zmluvy o prevode správy nehnuteľného majetku štátu
- nedodržaním ohlasovacej povinnosti držiteľa vozidla pri zmene sídla nepostupovala BARMO v zmysle zákona o cestnej premávke a vystavila sa možnosti finančného postihu
- nepremietnutím legislatívnych zmien z novely zákona o správe majetku štátu do zmluvy o výpožičke nehnuteľného majetku štátu spravovala BARMO ubytovňu Hviezda desať rokov bez zmluvného základu a v rozpore so zákonom o správe majetku štátu
- v rámci inventarizácie bola zistená nadspotreba PHM u viacerých motorových vozidiel, ktorá nebola riešená v rámci škodovej komisie a ani v rámci interných právnych aktov
- nezabezpečením voľne prístupnej časti pozemku v správe organizácie, čím môže prísť, resp. prichádza k jeho znehodnoteniu, nepostupovala BARMO v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o správe majetku štátu.

NKÚ SR navrhol BARMO realizovať tieto **odporúčania**:

- zabezpečiť majetok (pozemok) tak, aby nebolo možné jeho poškodenie, resp. zneužitie
- posúdiť zabezpečenie činností pri verejnom obstarávaní vo vlastnej alebo zriaďovateľovej pôsobnosti
- vypracovávať k všetkým plánovaným zmenám týkajúcim sa nehnuteľného majetku analýzu ekonomických a iných odhadovaných vplyvov na zabezpečenie posúdenia hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti týchto zmien.

Kontrolná akcia *Informačné systémy pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti* bola vykonaná na MZ SR a v Národnom centre zdravotníckych informácií (ďalej len „NCZI“) s cieľom zhodnotiť stav, proces a prínosy zavedenia nového nástroja, ktorým malo byť elektronické zdravotníctvo.

Elektronické zdravotníctvo malo prostredníctvom informačných a komunikačných technológií poskytnúť správne informácie v správny čas na správnom mieste vo všetkých etapách a procesoch starostlivosti o zdravie občanov, čo malo výrazne prispieť k zlepšovaniu zdravotnej starostlivosti, a tým aj k zvyšovaniu kvality života občanov. Nástrojom, ktorý mal túto úlohu spĺňať, mali byť elektronické služby zdravotníctva, ktoré boli predmetom národných projektov Elektronické služby zdravotníctva (ďalej len „ESZ“) a Elektronické služby zdravotníctva – rozšírenie funkcionality a rozsahu služieb (ďalej len „ESZ RFaRS“), realizovaných MZ SR prostredníctvom Operačného programu Informatizácia spoločnosti (ďalej len „OPIS“).

Cieľom projektu ESZ, podľa výzvy MF SR, bolo „sprístupnenie elektronických služieb zdravotníctva (eHealth) a zabezpečenie ich všeobecnej použiteľnosti“. Maximálna výška nenávratného finančného príspevku bola stanovená na 40 mil. eur. Dĺžka realizácie projektu bola vo výzve určená maximálne do 24 mesiacov. Dátum začatia a ukončenia realizácie projektu bol určený v zmluve o poskytnutí NFP.

Rozšírenie projektu ESZ sa začalo realizovať na základe výzvy MF SR na Národný projekt ESZ RFaRS. Základné ciele projektu boli vo výzve vytýčené takto: rozšírenie funkcionality a rozsahu elektronických služieb zdravotníctva; rozšírenie bezpečnostných mechanizmov pre ochranu osobných údajov osobitnej kategórie rozšírenej funkcionality a rozsahu elektronických služieb zdravotníctva ESZ; zlepšenie funkcionality riešenia ESZ; zlepšenie správy riešenia ESZ. Maximálna výška nenávratného finančného príspevku bola stanovená na 7 mil. eur. Dĺžka realizácie projektu bola určená vo výzve do 31. 12. 2015.

V rámci ekonomických a finančných podmienok výziev musel žiadateľ vykonať ekonomickú a finančnú analýzu nákladov a prínosov, a na základe jej výsledkov preukázať finančnú udržateľnosť používania výsledkov projektu po skončení realizácie aktivít podporených zo zdrojov OPIS. Čas návratnosti investície stanovenej podľa metodológie CBA nesmel presiahnuť desať rokov.

Pri kontrole uzatvárania zmlúv o poskytnutí NFP a zmlúv o dielo a ich realizácii NKÚ SR zistil:

Zmluva o nenávratnom finančnom príspevku

Zmluva o nenávratnom finančnom príspevku (ďalej len „ZoNFP“) medzi MZ SR ako prijímateľom a MF SR ako sprostredkovateľským orgánom pre OPIS a ÚV SR ako Riadiacim orgánom pre OPIS na ESZ bola uzatvorená 25.11.2009 vo výške 39 999 731,10 eur.

Prijímateľ NFP sa zmluvne zaviazal projekt realizovať riadne a včas, avšak najneskôr v termíne realizácie aktivít projektu do 31.10.2011, s možnosťou ukončenia aktivít projektu s posunom najviac o 18 mesiacov oproti pôvodnému dohodnutému termínu ukončenia realizácie aktivít projektu, t.j. k 01.05.2013.

V termíne do 30.11.2015 bolo uzatvorených deväť dodatkov; prvý je z 29.06.2010, deviaty z 30.11.2015.

Pôvodne sa uvažovalo o termíne ukončenia projektu k 31.10.2011, posledný plánovaný termín ukončenia realizácie aktivít projektu bol 31.12.2015. Oproti pôvodnému termínu spustenia projektu ESZ do rutínnej prevádzky bolo ku dňu 31.12.2015 omeškanie 1 522 dní, čo činí 4 roky a 2 mesiace.

Podľa vykonanej analýzy v nákladovo výnosovej analýze bola predpokladaná doba návratnosti 5,21 roka od začatia projektu, t.j. bod zvratu mal nastať na začiatku štvrtého roka prevádzky v roku 2014 s prínosom 44,1 mil. eur a v roku 2015 bola stanovená čistá súčasná hodnota – NPV 124,40 mil. eur. Aj v nasledujúcich rokoch mal uvedený ukazovateľ plánovaný medziročný nárast.

Na základe uvedeného nemohol byť dodržaný predpokladaný maximálny čas návratnosti investície z nákladovo výnosovej analýzy projektu.

Zmluva o nenávratnom finančnom príspevku 2

Na druhú etapu, rozšírenie projektu, ESZ RFaRS bola 13.01.2014 s MF SR uzatvorená ďalšia zmluva o poskytnutí NFP vo výške 7 000 000,00 eur. Zmluva nadobudla účinnosť dňa 18.01.2014. Pre realizáciu aktivít projektu bola uzatvorená Zmluva o partnerstve medzi

MZ SR ako hlavným partnerom a s MF SR a NCZI ako partnermi, ktorej dodatky kopírovali dodatky ZoNFP2.

Podľa podrobného rozpočtu projektu bola suma NFP rozdelená na 3 186 024,43 eur pre MZ SR, 3 779 519,14 eur pre MF SR na zabezpečenie a nasadenie HW štruktúry a 34 456,43 eur pre NCZI na riadenie projektových aktivít. Nad rámec NFP boli v rámci projektu rozpočtované neoprávnené výdavky zo strany MF SR na nákup a nasadenie licencií Microsoft.

Oprávnené obdobie pre výdavky bolo stanovené od 01.01.2007 do 31.12.2015. Prijímateľ sa zmluvne zaviazal projekt realizovať riadne a včas, avšak najneskôr v termíne realizácie aktivít projektu do 31.07.2014.

K ZoNFP2 boli do 30.11.2015 uzatvorené štyri dodatky; prvý z 31.07.2014, štvrtý z 30.11.2015. Vo štvrtom dodatku bol dohodnutý termín ukončenia realizácie aktivít projektu na 31.12.2015. Dodatkami bola zmenená výška NFP na 6 880 480,86 eur.

Pôvodne sa uvažovalo o termíne ukončenia projektu k 31.07.2014, posledný plánovaný termín ukončenia realizácie aktivít projektu bol 31.12.2015. Oproti pôvodnému termínu spustenia projektu ESZ do rutínnej prevádzky bolo ku dňu 31.12.2015 omeškanie 522 dní, teda 1 rok a 6 mesiacov.

K predpokladanému termínu ukončenia realizácie aktivít projektu k 31.12.2015 mala byť, podľa nákladovo výnosovej analýzy v žiadosti o NFP2, čistá súčasná hodnota diela – NPV 8,22 mil. eur, a ukončený projekt mal k tomuto dátumu generovať celkové prínosy vo výške 1,15 mil. eur pri celkových nákladoch 0,57 mil. eur ročne, čo malo zabezpečiť zvýšenie čistej súčasnej hodnoty o 0,23 mil. eur za rok 2015. Návratnosť bola predpokladaná v ôsmom roku od začiatku realizácie a v siedmom roku prevádzky, kedy mala byť čistá súčasná hodnota projektu 0,78 mil. eur. Uvažované prínosy neboli dosiahnuté z titulu nerealizovania diela v pôvodnom termíne.

Uzatvorenie Zmluvy o dielo a Zmluvy o dielo 2, ich dodržiavanie a plnenie a dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri ich realizácii

Na vytvorenie ESZ a ESZ RFaRS boli na základe schválených žiadostí o NFP uzatvorené zmluvy o dielo (ďalej len „ZoD“) na obe časti projektu. V týchto súvislostiach prišlo pri realizácii oboch častí projektu vo vzťahu k žiadostiam o poskytnutie NFP ku konaniu, ktoré nebolo v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o rozpočtových pravidlách o dodržiavaní hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti pri použití finančných prostriedkov a dodržiavaní finančnej disciplíny. Zistenia sa týkali očakávanej čistej súčasnej hodnoty za obidva projekty vo výške 125 180 000,00 eur do konca roka 2015.

Ku dňu ukončenia kontroly bolo explicitne preinvestovaných na obe etapy ESZ spolu 45,48 mil. eur a očakávalo sa preinvestovanie celej sumy v zmluvách o poskytnutí NFP vo výške necelých 47 mil. eur.

Ďalej boli zistené použité prostriedky mimo NFP na NCZI vo výške 10,93 mil. eur, ktoré tvorili výpožička majetku, resp. prevod správy majetku a 5,5 mil. eur za dátové centrum, HW a SW, ako aj čerpanie na základe servisných zmlúv.

Ku dňu ukončenia kontroly sa očakávali ďalšie plnenia potrebné k sprevádzkovaniu systému v celkovej výške 54 902 980,00 eur.

Na MZ SR boli zistené aj nedostatky pri použití finančných prostriedkov podľa zmlúv o poskytnutí NFP na ESZ vo vzťahu k výstupom tvoriacim rozhodné podmienky pre poskytnutie tohto príspevku.

Ďalej boli zistené nedodržania Občianskeho zákonníka. Išlo o skutočnosti zakladajúce neplatnosť zmlúv o poskytnutí NFP a zmlúv o dielo, na základe ktorých boli realizované ESZ, a išlo aj o nejednotné dohodnutie licenčných podmienok v rámci uzatvorených zmlúv o dielo.

Bolo zistené aj nevyužitie možnosti financovať sumu 119 519,14 eur z prostriedkov NFP, nedodržanie zákona o DPH vo výške 69 999,76 eur a porušenie finančnej disciplíny vo výške 4 536 659,89 eur s následnou vratkou na príslušný účet MF SR.

K porušeniu finančnej disciplíny došlo aj v oblasti správnosti a oprávnenosti platieb, kde boli zistené neoprávnené výdavky vo výške 16 800,00 eur.

Bolo zistené aj porušenie zákona o účtovníctve pri nesprávnom účtovaní a uplatnení nesprávnych položiek rozpočtovej klasifikácie pre financovanie časti komponentov informačných technológií vo výške 1 787 215,99 eur.

Zmluva o dielo na ESZ

Na realizáciu ESZ uzatvorilo MZ SR na základe užšej súťaže zmluvu o dielo s termínom ukončenia diela do 31.03.2012. K zmluve bolo uzatvorených osem dodatkov a termín ukončenia diela bol dohodnutý na 21.12.2015. Konečná cena diela podľa posledného dodatku bola 40 219 681,64 eur s DPH, vrátane zmluvných neoprávnených výdavkov.

V priebehu plnenia tejto zmluvy došlo k podstatným zmenám v predmete plnenia zmluvy, ktoré boli predmetom dodatkov č. 2 a ostali zachované aj v dodatku č. 3 a nasledujúcich, pričom v tom čase nedošlo k celkovému navýšeniu ceny diela.

Kontrolou bolo zistené, že zrušené položky predmetu plnenia a podrobného rozpočtu projektu podľa dodatkov č. 2 a 3 oproti dodatku č. 1 boli predmetom riešenia v druhej aktivite „Implementácia a testovanie“ a vo štvrtej záverečnej „Rozšírenie a integrácia“. Zmeny boli realizované v absolútnej výške 4 950 573,90 eur.

Podstatou zmien bolo vyradenie HW a SW vybavenia aplikačných a databázových serverov, úložiska dát a spoločnej infraštruktúry, a nahradenie novými položkami pre nový subsystém I&A (identifikácia a autentizácia).

Analýzou rozpočtovaných položiek a na základe uvedených skutočností bolo kontrolou zistené, že celková cena diela sa síce nezmenila, ale obstarávateľ bez toho nemohol realizovať projekt tak, ako to stanovoval predmet projektu prostredníctvom HW a SW riešenia v druhej a štvrtej aktivite.

Aktivity projektu neboli realizovateľné bez nasadenia predmetného HW a SW, či bez ďalšej finančnej intervencie obstarávateľa formou ďalších výdavkov, ktoré by zvýšili cenu diela. Bez nasadenia tohto HW a SW riešenia nemohlo dôjsť k realizácii predmetných aktivít v plnom rozsahu. Vyradenie pôvodného HW a SW bolo technickou podmienkou a predpokladom ukončenia diela a jeho nasadenia do produkčného prostredia v čase platnosti uvedených dodatkov.

Ďalej bolo zistené, že dodatky č. 2 a 3 neboli zverejnené v plnom rozsahu v Centrálnom registri zmlúv.

Podľa príslušného ustanovenia Občianskeho zákonníka boli tieto dodatky platné, ale nenadobudli účinnosť. Podľa iného ustanovenia tohto zákona: ak sa – do troch mesiacov od uzavretia zmluvy alebo od udelenia súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu – zmluva nezverejnila, platí, že k uzavretiu zmluvy nedošlo.

Na základe týchto ustanovení bolo zistené, že pre dodatky č. 2 a 3 ZoD1 platí, že k ich uzavretiu nedošlo. To platilo aj pre zmeny predmetu zmluvy, tak ako v nich boli dohodnuté.

Dodatok č. 5 bol uzatvorený o 81 dní neskôr než bola ukončená platnosť a účinnosť dodatku č. 4. Táto skutočnosť mohla spôsobiť pochybnosti o platnosti zmluvy, čo nebolo v súlade so znením príslušného ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Na dodržiavanie plnenia ZoD bol v roku 2013 vykonaný vládny audit, kde boli vyčíslené neoprávnené výdavky vo výške 3 804 567,92 eur, a to za porušenie príslušných ustanovení zákona o VO, ktoré bolo spôsobené tým, že obstarávateľ dodatkom č. 2 zmenil podstatným spôsobom pôvodný predmet zákazky.

Na základe tohto auditu MF SR vyzvalo MZ SR v októbri 2015 na vrátenie neoprávnených výdavkov vyplývajúcich z VO v sume 4 536 659,89 eur.

Uzatvorenie tejto zmluvy bolo preverené v roku 2014 aj ÚVO, ktorý konštatoval rovnaké pochybenie ako vládny audit, a navyše nedodržanie princípu transparentnosti podľa ďalšieho ustanovenia zákona o VO s tým, že tento postup mohol mať vplyv na výsledok procesu VO.

Zmluva o dielo 2 na ESZ RFaRS

Na realizáciu ESZ RFaRS uzatvorilo MZ SR na základe rokovacieho konania bez zverejnenia – bez výzvy na súťaž, ZoD s termínom ukončenia diela do 18.02.2015. K zmluve bolo uzatvorených 5 dodatkov a termín ukončenia diela bol dohodnutý na 21.12.2015 pri cene 3 070 000,00 eur s DPH.

Keďže kontrolou nebolo možné jednoznačne preukázať nedodržanie princípu transparentnosti podľa príslušného ustanovenia zákona o VO, kontrola upozornila na skutočnosti, ktoré mohli mať vplyv na dodržanie predmetného ustanovenia zákona pri obstarávaní predmetu podľa tejto zmluvy:

- dielo podľa ZoD na ESZ ku dňu vyhlásenia výsledku súťaže de iure neexistovalo, pretože nebolo ukončené a odovzdané
- dodatky č. 2 a 3 k ZoD na ESZ nenadobudli účinnosť a má sa za to, že k uzavretiu zmluvy nedošlo
- plnenie na realizáciu diela z prostriedkov NFP na ESZ RFaRS bolo rozdelené, a to napriek evidentnej vecnej, funkčnej, miestnej a časovej súvislosti
- postup použitý pri uzatváraní ZoD na ESZ mohol mať, podľa zistení ÚVO, vplyv na výsledok procesu VO
- výhradnosť práva na dielo bolo zapríčinené neukončenou realizáciou diela a úpravou týchto práv podľa ZoD na ESZ
- výška NFP sa v priebehu realizácie ZoD na ESZ RFaRS menila.

V čase ukončenia kontroly dielo ešte nebolo ukončené a protokolárne odovzdané.

Realizácia ESZ na NCZI

Počas kontroly boli zistené nasledovné nesúlady so všeobecne záväznými právnymi predpismi a ročnými kontraktmi.

Pri inventarizácii majetku bolo zistené, že údaje definujúce miesto uloženia predmetnej položky HW/SW majetku súvisiaceho s ESZ neboli správne aktualizované v mieste a čase. Tým bol spochybniteľný výkon fyzickej inventúry a kontrolovaný subjekt nepostupoval v súlade so zákonom o účtovníctve.

V jednom prípade pri účtovaní o prevode správy majetku nesprávnym účtovaním v celkovej hodnote 2 032 766,26 eur, kontrolovaný subjekt nepostupoval v súlade s príslušným opatrením MF SR, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania. Súčasne uvedeným konaním došlo k navýšeniu účtovnej hodnoty majetku NCZI o túto sumu. V tomto prípade došlo k nedodržaniu viacerých ustanovení zákona o účtovníctve.

Vo viacerých prípadoch kontrolovaný subjekt nezverejnil všetky záverečné správy o plnení kontraktu na svojom webovom sídle, a tak nepostupoval v súlade so svojou povinnosťou definovanou v ročných kontraktoch s MZ SR.

Pri fyzickej obhliadke v rámci kontroly inventarizácie majetku v priestoroch datacentra bolo zistené, že v budove sa okrem produkčného prostredia nachádzajú aj záložné kapacity k danému informačnému systému, čo bolo v rozpore s Výnosom MF SR o štandardoch pre IS VS. Pri kontrole bezpečnostnej politiky NCZI boli zistené ďalšie porušenia Výnosu MF SR o štandardoch pre IS VS.

Zhodnotenie dopadov realizácie projektu

Predpokladaný termín na plnú funkčnosť diela a jeho použitie v praxi bol ku dňu ukončenia kontroly zákonom stanovený deň 01.01.2017.

Neboli dodržané pôvodné termíny realizácie ESZ ani štruktúra výdavkov tak, ako boli uvedené v žiadosti o NFP.

Zmeny oproti predpokladom v priebehu realizácie ESZ a očakávané verejné obstarávania potrebné k plnohodnotnému využívaniu diela generovali negatívny vyčísliteľný dopad priamo alebo nepriamo ku dňu predpokladaného dátumu diela 31.12.2015 v sume 194 605 274,56 eur a ku dňu predpokladaného uvedenia do plnej funkčnosti možný negatívny dopad diela k 01.01.2017 v sume 343 188 254,56 eur.

K termínu ukončenia kontroly bolo zistené, že projekt nenaplnil očakávané predpokladané prínosy, čím nebola zabezpečená požiadavka v zmysle dotknutej výzvy, podľa ktorej museli byť oprávnené výdavky vynaložené v súlade s princípmi:

- hospodárnosti (minimalizácia výdavkov pri rešpektovaní cieľov projektu)
- účelnosti (priama väzba na projekt a nevyhnutnosť na realizáciu projektu)
- efektívnosti (maximalizácia pomerov medzi výstupmi a vstupmi projektu).

Vzhľadom na predpokladanú výšku očakávaných výdavkov a na základe kontrolných zistení **NKÚ SR** sformuloval nasledovné **odporúčania**, ktoré by mali pomôcť optimalizovať konečnú realizáciu projektu a jeho funkčnosť v produkčnom prostredí:

- vzhľadom k testom funkčnosti systému, ktoré prebiehali v testovacom prostredí a boli realizované bez elektronického preukazu poistenca iba prostredníctvom elektronického identifikačného dokladu a vysokým predpokladaným výdavkom na vývoj nového neexistujúceho systému elektronického preukazu poistenca, na ktorý bude potrebné ESZ v súvislostiach transformovať, NKÚ SR kontrolovaným subjektom odporúčal, aby prostredníctvom MZ SR iniciovali rokovania s MV SR o využívaní elektronického identifikačného dokladu v čo najefektívnejšom rozsahu
- NCZI odporúčal realizovať klasifikáciu IS VS, v ktorej stanoví, ktoré IS VS sú pre organizáciu kritické, a v rámci toho majú byť definované maximálne prípustné doby výpadku IS VS a vytvorenie a zavedenie opatrení, ktoré sú zamerané na riešenie obnovy prevádzky v prípade výpadku IS VS v súlade s Výnosom MF SR o Štandardoch pre IS VS.

Kontrolná akcia *Finančné prostriedky a majetok vo vybraných organizáciách v oblasti kultúry* bola zameraná na vyhodnotenie stavu dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s finančnými prostriedkami a plnenie povinností pri správe majetku a zachovaní kultúrneho dedičstva. Kontrola bola vykonaná na MK SR a v 13 organizáciách v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti.

Kontrolou na MK SR bolo zistené, že vykonané centrálné VO nie vo všetkých prípadoch šetrilo verejné zdroje, čím nebol zachovaný princíp hospodárnosti a efektívnosti, uvedený v zákone o VO a v zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Na základe kontroly dodržiavania povinností vyplývajúcich zo zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy v jednotlivých organizáciách boli v priebehu kontroly do ŠR na účet MK SR odvedené finančné prostriedky v celkovej sume 2 345,74 eur za porušenie finančnej disciplíny v troch organizáciách. Okrem toho bola do ŠR po vypracovaní dodatočného daňového priznania odvedená aj daň v sume 1 967,23 eur. Aj v ďalších prípadoch boli zistené nedostatky spojené s porušením finančnej disciplíny. Išlo o poskytnutie vopred písomne nedohodnutých preddavkov, o nehospodárne, neefektívne a neúčinné vynaloženie verejných prostriedkov, o zaväzovanie sa niektorých kontrolovaných subjektov v bežnom rozpočtovom roku k úhradám, na ktoré nemali zabezpečené finančné prostriedky v rozpočte na bežný rozpočtový rok a zaťažovali tak nasledujúce rozpočtové roky.

V oblasti dodržiavania povinností vyplývajúcich zo zákona o VO bolo v kontrolovaných organizáciách zistené neuplatňovanie princípu rovnakého zaobchádzania, princípu nediskriminácie uchádzačov alebo záujemcov, princípu transparentnosti a princípu hospodárnosti a efektívnosti pri priamom zadávaní zákaziek, nevytvorenie súťažného prostredia pri obstarávaní nadlimitnej zákazky, uzavretie kúpnej zmluvy pred začatím elektronickej aukcie, v súťažných podkladoch bolo určenie technických požiadaviek na model od jedného výrobcu bez akejkoľvek tolerancie alebo rozsahu požadovaných parametrov, ako aj nedodržanie finančných limitov.

Pri nakladaní s majetkom štátu sa dve organizácie uzatvorením zmluvy o spolupráci vyhli postupom podľa zákona o správe majetku štátu, pričom v jednej z nich užívala predmetné priestory súkromná spoločnosť za minimálne náklady na spotrebu energie. Preverení správnosti, úplnosti a preukázateľnosti evidencie dlhodobého majetku v nadväznosti na inventarizáciu majetku NKÚ SR zistil, že jeden kontrolovaný subjekt nemal zaradený v majetku pozemok, ktorý bol vedený na liste vlastníctva a ktorý mal niekoľkomiliónovú hodnotu. Iný subjekt vo svojej majetkovej evidencii viedol stavbu, ku ktorej nemal zapísané vlastnícke právo v katastri nehnuteľností.

Ďalšie nedostatky, pri ktorých boli klasifikované porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov, vyplývali z neevidovania pohľadávok zo súdnych sporov v účtovníctve, z netriedenia výdavkov v zmysle povinnosti vyplývajúcej z uplatňovania rozpočtovej klasifikácie.

Ku kontrolným zisteniam prijali kontrolované subjekty celkom 128 opatrení.

Na eliminovanie kontrolou zistených nedostatkov **NKÚ SR predložil celkom 15 odporúčaní**, ktoré sa týkali uzatvárania kontraktov, prehodnotenia zmluvy na poskytovanie služieb s cieľom zabezpečenia hospodárnosti a efektívnosti, opatrení na zabezpečenie divadelných predstavení s očakávaným kladným výsledkom, ocenenia materiálnych dokumentov kultúrneho dedičstva SR a jeho zaradenia do majetku, návrhu na zmenu zákona o povinných výtlačkoch, nastavenia pravidiel pre plnenie povinnosti vlastníka kultúrnej pamiatky podľa pamiatkového zákona.

Kontrolná akcia *Plnenie úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií* bola vykonaná v Pôdohospodárskej platobnej agentúre, Slovenskej inovačnej a energetickej agentúre, Environmentálnom fonde, MH SR, MPRV SR a MŽP SR. Kontrola bola súčasťou medzinárodného projektu pracovnej skupiny NKI INTOSAI pre kontrolu životného prostredia.

Cieľom kontroly bolo posúdiť opodstatnenosť opatrení prijatých na zabezpečenie dlhodobého cieľa do roku 2020 – znížiť primárnu spotrebu energie v SR o 20 %.

EK zverejnila v januári 2007 oznámenie „Energetická politika pre Európu“, v ktorom popísala vývoj v sektore energetiky do roku 2010 a ciele do roku 2020. Pre oblasť energetickej efektívnosti a úspor energií prijala EÚ postupne viacero smerníc. Do právneho poriadku SR boli implementované všetky smernice Európskeho parlamentu a Rady, týkajúce sa energetickej efektívnosti a úspor energií.

Kontrola NKÚ SR zistila viaceré problémy a riziká súvisiace s plnením úloh SR v rámci cieľa energetickej efektívnosti a opatrení na dosiahnutie úspor energie, stanovených v strategických dokumentoch SR. Tieto riziká boli pomenované ako finančné riziká, kapacitné riziká, riziká pri vyhodnocovaní opatrení energetickej efektívnosti a plnenia cieľov energetickej efektívnosti, a ako riziká ohľadom prekladateľstva.

NKÚ SR zistil, že existujú určité problémy pri zabezpečovaní dôsledného monitorovania a vyhodnotenia úspor energie. V SR bol vybudovaný monitorovací systém efektívnosti pri používaní energie a prevádzkuje ho Slovenská inovačná a energetická agentúra.

Slovenská obchodná inšpekcia (do 30.4.2014 Štátna energetická inšpekcia) vykonala v období rokov 2012, 2013, 2014 a 2015 spolu 255 kontrol. Z uvedeného počtu bolo 239 ukončených záznamom a 16 ukončených protokolom. Inšpekcia uložila v uvedenom období 13 pokút v celkovej výške 3 000 eur.

Kontrolóri NKÚ SR zistili, že vybrané ústredné orgány štátnej správy nezabezpečili dostatok pracovníkov na plnenie úloh v oblasti monitorovania energetickej efektívnosti a úspor energie. Dôsledkom takejto situácie je skutočnosť, že do monitorovacieho systému nie sú zadávané potrebné údaje čo do množstva a kvality.

Nedostatok informácií o dosiahnutých úsporách energie neumožňoval presné vyhodnotenie cieľa energetickej efektívnosti. Vyhodnotenie plnenia národného indikatívneho cieľa energetickej efektívnosti je súčasťou dokumentov z oblasti energetiky, predkladaných vláde SR. Pre správnu alokáciu prostriedkov na podporu energetickej efektívnosti a úspor energie sú potrebné správne údaje z monitorovacieho systému. Zhromaždené a vyhodnotené údaje majú pomôcť štátu, súkromnému sektoru a širokej verejnosti investovať do energetických projektov s primerane dlhou dobou návratnosti. Úlohou monitorovacieho systému je preukázať aj plnenie cieľa úspor energie v SR do roku 2020.

V oblasti energetickej efektívnosti sa prejavujú viaceré riziká z dôvodu nedostatočných zdrojov na financovanie opatrení energetickej efektívnosti. Riziká vyplývajú zo skutočnosti, že indikátory úspor energie neboli vždy povinnými ukazovateľmi, a tak nie sú k dispozícii ani dodatočné informácie, z ktorých možno úsporu energie vyčísliť. Ďalej chýbajú údaje o spotrebe energie pred a po realizácii projektu, čo znemožňuje verifikáciu údajov o úspore energie. Kontrola tiež ukázala, že zdroje financovania sú roztrieštené a z pohľadu úspor energie nekoordinované.

SR nedodrжала v roku 2014 svoju povinnosť, podľa smernice o energetickej efektívnosti, zabezpečiť každoročnú obnovu budov vo výške 3% z celkovej podlahovej plochy

vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastní a využívajú ústredné orgány štátnej správy (stanovený cieľ v SR v roku 2014 bol splnený len na 45 %).

Z vyhodnotenia opatrení energetickej efektívnosti vyplýva, že plnenie cieľov úspor energie je v súčasnosti iba čiastočné. Poukazuje to na potrebu vytvorenia komplexného systému finančných mechanizmov zameraných na zlepšenie energetickej efektívnosti v SR. Ak sa zriadenie takéhoto systému bude oddaľovať, plnenie sprísnených cieľov úspor na základe smernice o energetickej efektívnosti, a tým aj plnenie záväzkov SR voči EÚ v oblasti energetickej efektívnosti, bude ohrozené.

Kontrolná akcia ***Hospodárenie s verejnými prostriedkami poskytnutými na odstránenie systémových porúch bytových domov*** bola vykonaná v subjektoch: MDVRR SR (ďalej len „ministerstvo“), Okresný úrad Bratislava (ďalej len „OÚ Bratislava“), ŠFRB (alebo „fond“), ako aj u 14 vybraných žiadateľov o dotáciu a u dvoch žiadateľov o úver. Kontrolovaným obdobím boli roky 2013 a 2014, a v prípade objektívneho zhodnotenia kontrolovaných skutočností aj súvisiace obdobie.

Ústredným orgánom štátnej správy pre tvorbu a uskutočňovanie bytovej politiky je MDVRR SR. Rámcové zámery bytovej politiky SR, ako aj konkrétne úlohy v oblasti rozvoja bývania na obdobie do roku 2015, určila Konceptcia štátnej bytovej politiky do roku 2015.

Systémové poruchy

Podmienky, rozsah a spôsob poskytovania finančných prostriedkov na rozvoj bývania boli upravené zákonom o dotáciách. Podľa uvedeného zákona bolo s účinnosťou od 01.01.2011 umožnené poskytovať žiadateľom dotáciu na odstránenie 12-tich druhov systémových porúch bytového domu. Novelou zákona, s účinnosťou od 01.01.2014, bol rozsah typov systémovej poruchy zúžený na šesť. Súčasne bolo umožnené, aby bol celý komplex systémových porúch podporený zvýhodneným úverom zo ŠFRB.

Dotáciu na odstránenie jednotlivých systémových porúch bytového domu bolo možné poskytnúť jedenkrát počas životnosti bytového domu. Do procesu poskytovania dotácií boli zapojené prostredníctvom MV SR aj príslušné okresné úrady a centrá podpory.

V roku 2013 ani v roku 2014 ministerstvo neoznámilo limity pre príslušné okresné úrady v stanovenom termíne. V roku 2014 oznámilo limit príslušným okresným úradom slovnou „vo výške sumy požadovaných dotácií“, teda bez vyčíslenia konkrétnej sumy. Kompetenciu rozdeľovať žiadosti do a nad výšku limitu, ktorú mali podľa zákona o dotáciách vykonávať príslušné okresné úrady, prevzalo ministerstvo. Rovnako žiadosti nad limit neboli vrátené žiadateľom príslušnými okresnými úradmi, ale priamo ministerstvom. Napriek pôvodne stanovenému limitu „vo výške sumy požadovaných dotácií“ ministerstvo časť žiadostí vrátilo z dôvodu limitovaných zdrojov ŠR. Uvedený postup nebol v plnej miere v súlade s ustanoveniami zákona o dotáciách, podľa ktorých okresné úrady v určenej lehote zasielajú ministerstvu žiadosti do výšky limitu a žiadosti nad výšku limitu si ponechajú v evidencii, pričom žiadateľovi ich vrátia až na základe pokynu ministerstva alebo žiadosti žiadateľa.

Poskytovanie dotácií na odstránenie systémových porúch malo v kontrolovanom období klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2013 bola poskytnutá dotácia vo výške 4 405 530 eur a podporená bola obnova 5 586 bytových jednotiek, v roku 2014 bola poskytnutá dotácia vo výške len 1 685 730 eur a podporená bola obnova 2 011 bytových jednotiek.

Kontrolou plnenia povinností vyplývajúcich pre ministerstvo zo zákona o dotáciách NKÚ SR zistil:

- v niektorých prípadoch bolo do informačného systému na evidenciu žiadostí o poskytnutie dotácií zadané neúplné IČO žiadateľa
- dodržiavanie lehôt na zverejňovanie informácií stanovených zákonom o dotáciách nebolo možné preveriť, lebo ministerstvo nedisponovalo údajmi o termínoch zverejnenia schválených a neschválených žiadostí, ani informačným materiálom pre žiadateľa k podaniu žiadosti
- v roku 2013 a 2014 ministerstvo nezverejnilo schválený rozpočet na dotácie podľa ich účelu na rozpočtový rok a návrh rozpočtu na nasledujúce dva roky
- pri zverejňovaní neschválených žiadostí chýbal údaj o dátume neschválenia žiadosti.

Najväčší výskyt systémových porúch bytových domov a najväčší objem priznaných dotácií (cca 50 %) bol priznaný žiadateľom v Bratislavskom kraji, v ktorom NKÚ SR skontroloval proces prijímania, posudzovania a overovania žiadostí o poskytnutie dotácie na vzorke 50 % schválených žiadostí (19) za rok 2013 a 100 % žiadostí (16) za rok 2014. Pri procesnom postupe posudzovania žiadostí bolo zistené, že v roku 2014 neboli žiadosti vrátené prostredníctvom OÚ Bratislava, ale priamo ministerstvom. Podobne ministerstvo oneskorene vrátilo aj žiadosti z Bratislavského kraja, ktoré nespĺňali podmienky na poskytnutie dotácie.

Kontrolou zmlúv o poskytnutí dotácie na odstránenie systémovej poruchy bytového domu bolo zistené:

- zmluvy uzavreté v roku 2013 neuvádzali jednoznačne konečný možný termín ukončenia financovania stavby; tento nedostatok bol odstránený až pri zmluvách uzavretých v roku 2014
- rozdiel medzi úpravou povinností žiadateľa umožniť zamestnancom okresného úradu a ministerstva prístup na stavbu a pozývať ich na kontrolné dni stavby podľa zmluvy o poskytnutí dotácie a medzi znením Informácií pre žiadateľa o poskytnutie dotácie na webovom sídle ministerstva; úprava v „Informáciách pre žiadateľa“, koncipovaná ako možnosť, nekorešpondovala s povinnosťou ustanovenou v zmluve
- zmluvne nebola stanovená povinnosť žiadateľa informovať ministerstvo o nových skutočnostiach a prípadných zmenách na strane žiadateľa, napríklad o zmene správcu bytového domu počas platnosti a účinnosti zmluvy
- z celkového počtu 54 zmlúv o poskytnutí dotácie na odstránenie systémových porúch bytových domov, uzavretých v rokoch 2013 a 2014 v Bratislavskom kraji, ministerstvo vložilo v 14-tich prípadoch neúplné IČO žiadateľa do Centrálného registra zmlúv
- v zmluve o poskytnutí dotácie nebol určený termín ukončenia zmluvného záväzku, ani lehota na archiváciu dokumentácie.

Preverením fungovania riadiacich a kontrolných systémov pri poskytovaní dotácií bolo zistené, že ministerstvo v rokoch 2013 a 2014 nevykonávalo kontroly, súvisiace s poskytovaním dotácií na odstránenie systémových porúch, počas platnosti zmluvy, čo nebolo v súlade so zákonom o dotáciách. Zároveň ministerstvo neoverovalo následnou finančnou kontrolou dodržiavanie podmienok použitia verejných prostriedkov, a tým nepostupovalo v súlade so zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite.

OÚ Bratislava v rámci svojej pôsobnosti zabezpečil prijímanie, posudzovanie a overovanie žiadostí o poskytnutie štátnej podpory rozvoja bývania vo forme dotácií z ministerstva a úverov zo ŠFRB.

Kontrola overenia dodržiavania zmluvných podmienok u 17 vybraných žiadateľov dotácií na odstránenie systémových porúch poskytnutých v rokoch 2013 a 2014 ukázala, že:

- nebolo možné overiť splnenie podmienky predložiť okresnému úradu fotokópiu prvej strany stavebného denníka do desať pracovných dní; dôvodom bolo, že OÚ Bratislava iba v jednom prípade zo 17 kontrolovaných dotácií vyznačil dátum jej doručenia
- OÚ Bratislava nevedel preukázať dátum doručenia na faktúrach hradených z vlastných zdrojov žiadateľa
- OÚ Bratislava za roky 2013 a 2014 nevedel preukázať výkon kontrolnej činnosti priamo na stavbách, na ktoré bola poskytnutá dotácia; zápis z kontrolného dňa na stavbe, na ktorom sa zúčastnil určený zamestnanec OÚ Bratislava, bol doložený len v jednom prípade zo 17 kontrolovaných žiadateľov dotácií.

Dodržiavanie podmienok poskytnutia dotácie, spôsobu jej čerpania a povinností žiadateľa, vyplývajúcich zo zmlúv o poskytnutí dotácie, bolo skontrolované u 14 žiadateľov z Bratislavského kraja. Bolo zistené, že prevažná časť žiadateľov nepreukázala pozývanie zamestnancov OÚ Bratislava na kontrolné dni stavieb. V niektorých prípadoch žiadatelia nedodržali 21-dňovú lehotu na predkladanie faktúr OÚ Bratislava. Uvedené skutočnosti nemali vplyv na hospodárne a účelné čerpanie dotácie. Nedostatky boli zistené vo vedení stavebného denníka, v nesúlade stavebných prác podľa podmienok a termínov zmluvy o dielo a neusporiadaní dokumentácie do jedného spisu s evidenčným číslom v súlade so zákonom o archívoch a registratúrach.

Podpora bývania

ŠFRB zabezpečoval podporu v oblasti bytovej politiky a zefektívnenia existujúceho systému podpory bývania úverovou formou. Správcom fondu je ministerstvo. Od roku 2014 bol uvedený do prevádzky systém na elektronické podávanie žiadostí o podporu z fondu. Finančné operácie súvisiace s používaním prostriedkov ŠFRB vykonávala Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.

Fond rozhodoval o žiadostiach podľa poradia doručenia, splnenia podmienok stanovených v zákone o ŠFRB a objemu finančných prostriedkov vyčlenených v rozpočte na predmetný účel. V dvoch prípadoch fond nedodržiaval stanovenú lehotu 90 dní na posúdenie žiadosti.

V roku 2014 bolo elektronicky zaevidovaných 996 žiadostí o úver, z toho 682 žiadostí na účel obnovy bytových budov a v tom 404 na systémové poruchy bytových domov.

Zo 404 žiadostí bol priznaný úver 307 žiadostiam v sume 23 541 366,77 eur. Z toho pre 144 žiadostí bola priznaná 0 % úroková sadzba, pre 120 žiadostí 0,5 % a pre 43 žiadostí 1,0 % úroková sadzba.

Finančné prostriedky poskytnuté na podporu bývania mali za posledných päť rokov rastúci trend. Významný bol nárast v čerpaní zdrojov EÚ najmä v priebehu roka 2015.

Podnety

V roku 2014 bolo podaných 26 podnetov k žiadostiam na účel obnova bytovej budovy, ktoré obsahovali aj žiadosti o podporu na odstránenie systémovej poruchy. V roku 2015 bol na uvedený parciálny účel podaný jeden podnet. Ministerstvo v jednom prípade konštatovalo nesprávne rozhodnutie fondu.

Kontrolnú činnosť vykonával útvar kontroly vo všetkých organizačných útvaroch ŠFRB. Kontroly boli zamerané na dodržiavanie postupu, účelu použitia finančných prostriedkov a podmienok, za ktorých boli prostriedky fondu poskytnuté. Kontrola plnenia zmluvných podmienok bola vykonaná u dvoch príjemcov úveru. Zistené bolo nedodržanie termínu uhradenia prvej splátky a termínu uhradenia ďalšej splátky v roku 2014, za čo fond vyrubil

úroky z omeškania. Dlžnú sumu úrokov si fond uplatnil v roku 2015, no z dôvodu nepostačujúcej výšky zostatku na splátkovom účte príjemcovia úveru boli v omeškanií so splátkou. V čase výkonu kontroly boli dlžné čiastky voči fondu uhradené.

Na riešenie zistených nedostatkov **NKÚ SR odporučil:**

MDVRR SR:

- zosúladiť príslušné ustanovenie zmluvy s textom Informácií pre žiadateľa o poskytnutie dotácie, ktoré sú zverejnené na webovom sídle MDVRR SR
- zvážiť možnosť úpravy textu zmluvy o poskytnutí dotácie o povinnosť žiadateľa oznamovať ministerstvu akékoľvek skutočnosti a zmeny údajov týkajúce sa žiadateľa počas platnosti a účinnosti zmluvy
- zaviesť účinný systém kontroly vkladania 8-miestneho IČO do Centrálného registra zmlúv
- vzhľadom na povinnosť žiadateľa predkladať okresnému úradu faktúry najneskôr 21 dní pred lehotou ich splatnosti, zverejniť túto informáciu na webovom sídle ministerstva v dostatočnom časovom predstihu, aby si žiadateľ v súlade s touto povinnosťou určil lehotu splatnosti faktúr v zmluve o dielo
- zapracovať do Plánu a zamerania kontrolnej a dozornej činnosti ministerstva na rok 2016 a ďalšie roky kontroly súvisiace s poskytovaním dotácií na odstránenie systémových porúch
- prehodnotiť postup financovania a zvážiť možnosť zjednotenia systému poskytovania finančných prostriedkov na odstránenie systémových porúch bytových domov z verejných zdrojov a zrovnoprávniť podmienky ich financovania.

OÚ Bratislava:

- zabezpečiť podmienky na výkon kontroly dodržiavania zmluvných podmienok, a to preukázateľnosťou doručenia dokladov zo strany žiadateľov o poskytnutie dotácie, a na výkon kontrolnej činnosti priamo na stavbách.

Žiadateľovi o dotáciu:

- informovať ministerstvo a OÚ Bratislava o vystavení penalizačnej faktúry a o výsledku ukončenia rokovania vo veci vystavenej penalizačnej faktúry.

Kontrola dlhovej politiky vybraných miest a obcí SR bola vykonaná v 22 subjektoch územnej samosprávy v rámci všetkých samosprávnych krajov Slovenska za obdobie rokov 2012 – 2014.

Výsledky kontroly poukázali najmä na pretrvávajúce nedostatky v oblasti vykazovania skutočného dlhu miest a obcí v účtovných a finančných výkazoch, predložených MF SR prostredníctvom systému ŠP. V 17 kontrolovaných subjektoch bolo zistené, že v dôsledku chýb, týkajúcich sa nesprávne vykázaných alebo neúplných údajov, účtovné a finančné výkazy neposkytovali správne a dostatočné informácie o skutočnom stave návratných zdrojov financovania na účely výpočtu dlhu v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Kontrolóri NKÚ SR poukázali aj na vážne nedostatky vo vnútornom kontrolnom systéme. V dvoch obciach nemali v rokoch 2012 – 2014 hlavného kontrolóra vôbec, v ďalších dvoch obciach len v jednom roku, resp. počas šiestich mesiacov. Z uvedeného dôvodu nebolo preverené plnenie podmienok na prijatie návratných zdrojov financovania celkom v sume 509 584,49 eur. Takýto nedostatok bol zistený aj v ďalších štyroch kontrolovaných subjektoch, kde hlavní kontrolóri nepreverili plnenie podmienok na prijatie návratných zdrojov financovania celkom v sume 1 535 862,50 eur. V troch obciach boli prijaté návratné

zdroje financovania spolu v sume 173 672,18 eur bez schválenia obecným zastupiteľstvom, čo bolo v rozpore so zákonom o obecnom zriadení. Päť obcí v rozpore so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám nezverejnilo zmluvy týkajúce sa návratných zdrojov financovania celkom v sume 555 640,40 eur.

Kontrola zistila aj porušenie zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy pri prijímaní návratných zdrojov financovania a ich použití, ale aj ďalšie nedostatky súvisiace s rozpočtovým hospodárením, a to porušenie finančnej disciplíny v sume 8 606,18 eur, ďalej porušenie zákona o účtovníctve, zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite a ďalšie.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil**:

- prijať opatrenia na zníženie dlhu a neprijímať ďalšie návratné zdroje financovania
- nevstupovať do ďalších záväzkov, ktoré by zaťažili rozpočet
- maximalizovať prebytok bežného rozpočtu na účely predčasného splatenia kontokorentného úveru alebo jeho časti
- nepredlžovať splatnosť kontokorentného úveru, a prípadné ďalšie čerpanie návratných zdrojov financovania riešiť krátkodobým alebo dlhodobým úverom s pevne stanovenými splátkami, aby bolo možné dodržať podiel ročných splátok a výnosov a skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.

Kontrola hospodárenia s finančnými prostriedkami a nakladania s majetkom v subjektoch štátnej správy a územnej samosprávy bola vykonaná v 38 kontrolovaných subjektoch na základe informácií, poznatkov a odporúčaní doručených NKÚ SR od zainteresovaných strán a kompetentných orgánov, parlamentu, poslancov, inštitúcií verejnej správy, organizácií a občanov. Do 31.12.2015 bolo ukončených protokolom o výsledku kontroly 32 kontrol. Výkon ostávajúcich šesť kontrol bude ukončený do 31.03.2016. Výsledky kontrol ukázali, že z počtu 30 doručených informácií bolo 14 opodstatnených (47%), osem čiastočne opodstatnených (26,5%) a osem neopodstatnených (26,5%).

V 29 kontrolovaných subjektoch bolo zistené porušenie zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy s následkom porušenia finančnej disciplíny v sume 1 228 670,00 eur, a to v dôsledku prekročenia výdavkov alebo ich čerpania nad rámec oprávnenia, použitia verejných prostriedkov nad rámec schváleného rozpočtu a realizovania úhrad nezabezpečených v rozpočte (tri subjekty), použitia prostriedkov rezervného fondu bez schválenia v obecnom zastupiteľstve (jeden subjekt), obstarania dlhodobého hmotného majetku z bežných výdavkov (dva subjekty).

Ďalšie porušenie finančnej disciplíny vyplývalo z poskytnutia preddavkov dodávateľom bez predchádzajúcej písomnej zmluvnej dohody (šesť subjektov), poskytnutia dotácií v rozpore so zákonom, alebo bez dodržania podmienok stanovených VZN (päť subjektov), či poskytnutím pôžičky fyzickej osobe (jeden subjekt).

Kontrola zistila nevhodné a neefektívne konanie pri čerpaní verejných prostriedkov na vypracovanie nevyužitej projektovej dokumentácie, pri nevymáhaní neuhradeného nájomného a pri obstaraní tovarov prác a služieb bez použitia postupov pri VO (tri subjekty).

Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy a zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy boli porušené v prípadoch, keď rozpočet neobsahoval zámery a ciele (šesť subjektov), rozpočet nebol vnútorne členený na bežné príjmy a výdavky, kapitálové príjmy a výdavky a finančné operácie (tri subjekty), zmeny rozpočtu neboli vykonané rozpočtovými opatreniami (15 subjektov), obec nevedla operatívnu evidenciu rozpočtových opatrení (päť subjektov), 13 kontrolovaných subjektov nesprávne uplatnilo rozpočtovú klasifikáciu, záverečný účet neobsahoval hodnotenie plnenia programov, nebol uzatvorený predpísaným

výrokom alebo obecné zastupiteľstvo nerozhodlo o použití prebytku rozpočtového hospodárenia vykazaného v záverečnom účte (šesť subjektov).

Zákon o obecnom zriadení bol porušený tým, že hlavný kontrolór nevypracoval z vykonaných kontrol správy, a teda ich nepredložil na zasadania obecného zastupiteľstva.

Zákon o majetku obcí bol porušený tým, že obce nedostatočne chránili, zhodnocovali a zveľaďovali svoj majetok, zásady hospodárenia s majetkom obce boli neaktuálne a neboli v súlade so zákonom, nájomné zmluvy neboli schválené obecným zastupiteľstvom.

Zákon o účtovníctve a postupy účtovania boli porušené tým, že vykonaná inventarizácia majetku nebola správna, úplná a dostatočná, inventúrne súpisy a inventarizačné zápisy neobsahovali zákonom stanovené náležitosti, majetok bol nesprávne odpisovaný, účtovanie o nákladoch nebolo správne a nebola zabezpečená trvalosť účtovných záznamov a ich preukázateľnosť.

Zákon o VO bol porušený tým, že kontrolovaný subjekt pri nákupe tovarov a služieb nepoužil postupy VO, rozdelil zákazku na tri časti s cieľom znížiť predpokladanú hodnotu zákazky pod finančné limity pre postupy zadávania podlimitnej zákazky a nezverejnil súhrnnú správu o zákazkách.

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám bol porušený tým, že kontrolované subjekty nezverejňovali povinne zverejňované zmluvy, objednávky a faktúry.

Zákon o finančnej kontrole bol porušený tým, že kontrolované subjekty nevykonávali alebo len formálne vykonávali predbežnú finančnú kontrolu. Hlavný kontrolór nedodržiaval pravidlá kontrolnej činnosti.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil** napríklad:

- aktualizovať vnútorné predpisy o obehu a kontrole účtovných dokladov, o VO, štatút obce
- vypracovať zásady kontrolnej činnosti
- prehodnotiť výhodnosť podmienok v uzatvorených nájomných zmluvách
- pravidelne aktualizovať a včas zverejňovať na webovom sídle povinné informácie a dokumenty
- vypracovať zásady hospodárenia s rozpočtom obce a určiť rozsah kompetencií na vykonávanie zmien rozpočtu; odporúčanie starostovi obce
- zamedziť konfliktu záujmov pri uzatváraní zmlúv a dohôd s poslancami na práce a zákazky zadávané obcou
- zabezpečiť kontrolu opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov prostredníctvom hlavnej kontrolórky obce.

Kontrolné akcie prechádzajúce do roku 2016

V oblasti „Udržateľnosť verejných financií“ boli v roku 2015 začaté nasledovné kontrolné akcie, ktorých výkon a realizácia prešli do roku 2016:

postup správcu dane v procese postupovania dočasne nevyhľaditeľného daňového nedoplatku na spoločnosť Slovenskú konsolidačnú, a. s., v rokoch 2012 až 2014, vykonávaná v 19 kontrolovaných subjektoch (9 CÚ, 9 DÚ a FR SR);

podpora v zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti, vykonávaná v 104 kontrolovaných subjektoch (z toho v 95 kontrolovaných subjektoch bola kontrola ukončená v roku 2015);

prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených kontrolou informačno-komunikačného prostredia integrovaného záchranného systému SR v roku 2013 (vykonávaná v MV SR);

kontrola uzatvárania zmluvných vzťahov a úhrad za poskytovanie zdravotnej starostlivosti v kontrolovanom subjekte Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s. (bola zaradená do plánu kontrolnej činnosti v roku 2015 na základe došlých podnetov ako mimoriadna kontrolná akcia).

Zvýšenie kvality života

V rámci hlavného smeru stratégie kontrolnej činnosti „Zvýšenie kvality života“ NKÚ SR vykonal 13 kontrolných akcií v 306 kontrolovaných subjektoch. Boli zamerané na hospodárenie s verejnými finančnými prostriedkami a nakladanie s verejným majetkom v oblasti územnej samosprávy v rámci preneseného výkonu štátnej správy, hospodárenia samosprávy, výkonu samosprávnej pôsobnosti a v rámci strategickej témy Spokojný občan.

Kontroly poukázali na porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti čerpania verejných prostriedkov, v oblasti hospodárenia s majetkom a pri preverovaní vnútorných kontrolných systémov subjektov územnej samosprávy. Kontrolné zistenia vyplynuli najmä z nedôsledného uplatňovania všeobecne záväzných právnych predpisov, ako aj z nedodržania interných predpisov a smerníc.

Kontrola financovania regionálneho školstva bola vykonaná v 38 kontrolovaných subjektoch, z toho v 12 obciach a mestách a v 26 základných školách (ďalej len „ZŠ“). Nadväzovala na kontrolu efektívnosti a účinnosti pri výkone vybraných pôsobností obcami SR, vykonanú v roku 2014, a bola zameraná na preverenie použitia finančných prostriedkov poskytnutých zo ŠR, z rozpočtu miest a obcí na financovanie prenesených a samosprávnych pôsobností na úseku regionálneho školstva.

Kontrola NKÚ SR v mestách a obciach poukázala na nedostatky v oblasti rozpočtového procesu, keď schválený rozpočet neobsahoval zámery a ciele, nebol vykonaný rozpis rozpočtu na ZŠ po jeho schválení, resp. tento nebol vykonaný v zmysle platnej funkčnej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie, boli realizované úhrady výdavkov nad rámec schváleného rozpočtu a bez vykonaných zmien v rozpočte, resp. tieto neboli vykonané rozpočtovými opatreniami. Ďalšie nedostatky v tejto oblasti vyplývali z nedodržania termínu na rozpis finančných prostriedkov pre jednotlivé školy, a na zaslanie oznámenia o pridelených finančných prostriedkoch okresnému úradu, z nedodržania ustanoveného percentuálneho podielu pri rozpise a úprave normatívnych finančných prostriedkov ZŠ, z oznamovania výšky finančných prostriedkov na kalendárny rok školám a školským zariadeniam po stanovenom termíne, z oznámenia nižšej sumy pre školské zariadenia než bola schválená vo VZN a z poskytnutia finančných prostriedkov v nižšej sume a po lehote stanovenej vo VZN.

V oblasti hospodárenia s verejnými prostriedkami bolo zistené neuplatnenie rozpočtovej klasifikácie, poskytnutie preddavku v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy a vzájomné poskytovanie výkonov rozpočtovými organizáciami bezplatne bez rozhodnutia mestského zastupiteľstva.

Nedostatky boli zistené aj pri vykonávaní predbežnej finančnej kontroly. V niektorých prípadoch táto kontrola nebola vykonaná vôbec, a jedna obec, vzhľadom na svoju

organizačnú štruktúru a kapacitné možnosti, ani nemohla zabezpečiť jej vykonávanie. Pri vykonávaní následnej finančnej kontroly v oblasti školstva bolo zistené, že dve obce nevykonali od roku 2010, resp. odo dňa delimitácie školstva na obec žiadnu následnú finančnú kontrolu.

Kontrola vykonaná v školách zistila porušenie finančnej disciplíny spolu v sume 16 889 eur z dôvodu úhrad preddavkov z verejných prostriedkov v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy, z dôvodu použitia verejných prostriedkov nad rámec oprávnenia, ktorým došlo k vyššiemu čerpaniu verejných prostriedkov a z dôvodu nedodržania určeného spôsobu nakladania s verejnými prostriedkami.

Porušenie zákona o účtovníctve bolo zistené v 20-tich ZŠ. Predmetom zistených nedostatkov v oblasti VO bolo nesprávne stanovenie predpokladanej hodnoty zákazky, resp. jej nestanovenie vôbec, zadanie realizácie zákazky priamo vybranému dodávateľovi, ktorý bol obchodnou spoločnosťou založenou a kontrolovanou zriaďovateľom ZŠ, a nie priamo kontrolovaným subjektom, navýšenie plnenia oproti zmluve, ako aj nesprávne vyhodnotenie predložených ponúk.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom na odstránenie nedostatkov **odporučil**:

- aktívnejšie usmerňovať mestom zriadené ZŠ, najmä v prípadoch povinností vyplývajúcich z dôležitých zmien všeobecne záväzných právnych predpisov
- aktualizovať alebo vypracovať nové interné smernice týkajúce sa, napríklad vykonávania finančnej kontroly alebo VO
- aktualizovať zásady hospodárenia a nakladania s majetkom mesta
- prehodnocovať pracovný úväzok hlavného kontrolóra z dôvodu funkčnosti kontrolného systému v rámci jeho pôsobnosti
- vypracovať internú smernicu upravujúcu postup ZŠ pri rozúčtovaní spoločných výdavkov školy na jednotlivé organizačné zložky školy medzi normatívne finančné prostriedky a finančné prostriedky poskytnuté z rozpočtu obce
- vypracovať interný predpis týkajúci sa prenájmu priestorov ZŠ.

Kontrola evidencie a nakladania s pozemkami obcí bola vykonaná v deviatich obciach Banskobystrického samosprávneho kraja so zameraním na preverenie evidencie a nakladania s pozemkami z hľadiska dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov a na účinnosť kontrolného systému obcí.

Kontrola ukázala prípady, keď obce neevidovali v účtovníctve pozemky vo svojom vlastníctve a nevedli o nich žiadnu evidenciu. Tým významne znižovali výšku ich celkového majetku, s možným negatívnym vplyvom napríklad pri posudzovaní bonity obcí bankami pri čerpaní úverov a určovaní výšky úrokovej sadzby. Neinventarizovaním pozemkov nebola splnená základná podmienka preukázateľnosti účtovníctva obcí, vyplývajúca zo zákona o účtovníctve. Chyby v účtovníctve obcí a vo vykazovaní údajov v účtovných a finančných výkazoch boli významné, a vykazované údaje neposkytovali v kontrolovanom období verný a pravdivý obraz o účtovníctve a finančnej situácii obcí.

Pri kontrole nakladania s pozemkami bolo zistené nedodržanie postupov účtovania pri piatich predajoch a jednej kúpe pozemkov, čo zapríčinilo nesprávny výpočet výsledku hospodárenia obcí. Vzhľadom na výšku hodnoty predávaného majetku však tento rozdiel nebol významný. Riziko podvodu a sprenevery majetku, nakladania s majetkom obce v neprospech občanov a rozvoja obce a nevýhodnosti podmienok uzatváraných zmlúv nebolo zistené.

Na druhej strane bolo však zistené neplnenie si povinností obcí v oblasti overovania účtovnej závierky a jej súladu s výročnou správou, ako aj základných zákonných povinností zo strany

hlavných kontrolórov. Kontrolné systémy obcí boli vyhodnotené ako neúčinné a kontrolné mechanizmy nastavené v obciach ako nepostačujúce.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom a zainteresovaným stranám **odporučil**:

- zlepšiť kontrolné mechanizmy vo vykazovaní údajov z účtovných závierok obcí s cieľom eliminovať riziko vstupovania nesprávnych a neoverených údajov do štatistických podkladov a konsolidovaných materiálov štátu
- prehodnotiť spôsob zabezpečovania auditu účtovnej závierky a súladu výročnej správy s účtovnou závierkou samotnými obcami tak, aby bolo odstránené riziko neobjektívneho zhodnotenia obrazu účtovnej závierky a finančnej situácie obce, ako aj riziko nehospodárneho, neefektívneho a neúčinného vynakladania finančných prostriedkov obcí, spojené s objednávaním auditu
- určiť dolnú hranicu úväzku hlavných kontrolórov obcí tak, aby zodpovedal plneniu ich zákonných povinností a vykonávaniu kontrolnej činnosti v potrebnom rozsahu a kvalite
- legislatívne upraviť maximálnu výšku kumulovaného úväzku hlavných kontrolórov alebo maximálny počet obcí, v ktorých môžu hlavní kontrolóri súčasne vykonávať svoju funkciu.

Kontrola hospodárenia samosprávnych krajov bola vykonaná v ôsmich samosprávnych krajoch SR. Preverený bol rozpočet, výsledky rozpočtového hospodárenia a dlhová politika VÚC, hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladanie s majetkom VÚC, spoľahlivosť vnútorného kontrolného systému a plnenie opatrení z predchádzajúcej kontroly NKÚ SR.

Porušenie finančnej disciplíny bolo zistené v piatich kontrolovaných subjektoch v celkovej sume 176 930 eur. Z toho hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť použitia verejných prostriedkov nebola zachovaná v prípade úhrady výdavkov, a to v rozpore so zmluvne stanovenými podmienkami poskytnutia transferu na integrovanú dopravu obchodnej spoločnosti, ktorá tieto použila na krytie prevádzkových nákladov a pri vynaložení verejných prostriedkov súvisiacich s parkovacím priestorom. Ďalej bolo zistené porušenie finančnej disciplíny aj pri čerpaní výdavkov spojených s nákupom športových potrieb a vybavenia športovo-relaxačnej miestnosti v budove úradu samosprávneho kraja v rozpore s určeným účelom.

Preverením postupu a spôsobu nakladania s majetkom samosprávnych krajov boli zistené nedostatky, ktoré zapríčinili porušenie zákona o majetku VÚC v dôsledku nedodržania povinnosti svoj majetok zveľad'ovať, chrániť, zhodnocovať a najmä udržiavať a užívať, ako aj povinnosti chrániť majetok pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím, používať všetky právne prostriedky na jeho ochranu vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi a nedodržania postupu pri prenechaní majetku do správy, výpožičky, resp. prenájmu.

Vykazovaná suma dlhu jednotlivých samosprávnych krajov bola v súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Ani jeden zo samosprávnych krajov pri ukazovateli dlhu neprekročil zákonom stanovený limit 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho roka. Suma dlhu jednotlivých samosprávnych krajov k 31.12.2014 sa pohybovala v rozpätí od 20 % do 46 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho roka.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil:**

- riešiť problematiku rozostavaných, resp. zmarených investícií, zaviesť evidenciu plánovaných investičných projektov a prijať interný predpis, ktorý by upravil povinnosť pravidelne plánované investície prehodnocovať z hľadiska ich realizovateľnosti
- účtovne vyradiť investície v obstaraní, navrhnuté na zmarenie, resp. na likvidáciu po schválení a rozhodnutí príslušných orgánov samosprávneho kraja
- aktualizovať vnútorné riadiace akty a interné predpisy vo vzťahu k novelizácii všeobecne záväzných právnych predpisov
- prehodnotiť nájomné zmluvy na účely pokrytia nákladov vynaložených na prenájatý majetok výnosmi z nájmu
- upraviť postup vykonávania predbežnej finančnej kontroly v internom predpise
- právne usporiadať zastupovanie a konanie v mene obchodnej spoločnosti založenej samosprávnym krajom, ktorá bola počas výkonu kontroly bez štatutárneho orgánu
- organizačne zabezpečiť nezávislosť interného auditu.

Kontrola plnenia príjmovej časti rozpočtov vybraných ukazovateľov daňových a nedaňových príjmov miest a obcí bola vykonaná v 34 mestách a obciach SR. Bola zameraná na vybrané položky daňových a nedaňových príjmov, vnútorný kontrolný systém a vyhodnotenie plnenia prijatých opatrení z kontrolných akcií vykonaných v rokoch 2008, 2009 a 2011.

Najviac nedostatkov bolo zistených pri správe, vyrubovaní a vymáhaní daní z nehnuteľností. Týkali sa najmä porušenia zákona o správe daní a poplatkov, zákona o miestnych daniach a poplatkoch, zákona o účtovníctve a zákona o obecnom zriadení v prípadoch, keď VZN boli v rozpore so zákonmi, ďalej keď v rozhodnutiach o vyrubení dane bola nesprávne vypočítaná suma dane alebo neboli uvedené všetky zákonné náležitosti. Porušenia uvedených zákonov boli zistené aj v prípadoch, keď neboli ukladané sankcie, daňové pohľadávky neboli vymáhané, čím došlo tým k ich premlčaniu alebo evidencia daňových pohľadávok nebola preukázateľná.

V jednom prípade bolo zistené porušenie finančnej disciplíny umožnením bezdôvodného obohatenia, a to získaním finančného prospechu z verejných prostriedkov v sume 3 292,61 eur tak, že nebola správne určená suma nájmu za nebytové priestory.

Pri predaji a prenájme majetku boli identifikované najmä porušenia zákona o majetku obcí, ďalej zákona o účtovníctve a príslušných opatrení MF SR, ako aj zásad hospodárenia a nakladania s majetkom obce tým, že inštitút dôvodu hodného osobitného zreteľa nebol aplikovaný v súlade so zákonom, v zmluvách neboli zapracované sankčné mechanizmy na ochranu majetku obcí, ako aj tým, že pohľadávky boli nesprávne účtované, resp. neboli predmetom účtovníctva.

Predbežná finančná kontrola nebola vykonaná správne alebo vôbec, a tým bol porušený zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite. Neskorým predložením opatrení alebo správy o plnení, resp. splnení opatrení nebol dodržaný zákon o NKÚ SR.

Bolo tiež zistené, že niektoré IS používané v obciach nepodporovali všetky činnosti súvisiace najmä s vymáhaním daňových nedoplatkov a ukladaním sankcií, ktoré definuje zákon o správe daní o poplatkov.

Z celkového počtu 427 prijatých opatrení nebolo hodnotené plnenie 14 z nich (3,3 %) z dôvodu zmien všeobecne záväzných právnych predpisov. Plnenie 321 opatrení (75,2 %) bolo vyhodnotené ako splnené, resp. priebežne plnené. Čiastočne splnených bolo 45 opatrení (10,5 %) a 47 opatrení (11,0 %) bolo nesplnených.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil:**

- aktualizovať a prepracovať vnútorné predpisy, najmä za oblasť výkonu predbežnej finančnej kontroly a obehu účtovných dokladov
- aktualizovať zásady hospodárenia a nakladania s majetkom
- doplniť do kúpnych a nájomných zmlúv sankčný mechanizmus pre prípad neplnenia zmluvných podmienok
- formalizovať postupy pri vymáhaní daňových nedoplatkov
- viesť pomocnú evidenciu pri vymáhaní daňových nedoplatkov
- rokovať s dodávateľom softvéru na účely doplnenia funkcionalít pre procesy správy daní
- odpisovať premlčané pohľadávky v súlade s internými predpismi obce
- priebežne ukladať sankcie za porušenie povinností.

Kontrola plnenia opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov z kontrol vykonaných NKÚ SR v rokoch 2010 – 2014 bola vykonaná v 69 mestách a obciach, v troch príspevkových organizáciách VÚC, v jednej rozpočtovej organizácii obce, v jednej obchodnej spoločnosti so 100 % účasťou mesta a v jednej verejnoprávnej inštitúcii.

Kontrolované subjekty na základe výsledkov predchádzajúcich kontrol prijali 1 096 opatrení. Z uvedeného počtu bolo splnených 386 (35,22 %), priebežne plnených 307 (28,19 %) a čiastočne splnených bolo 190 opatrení (17,34 %). Nesplnených bolo 161 opatrení (14,69 %), a 52 opatrení (4,74 %) nebolo hodnotených.

Kontrolou skutočného stavu plnenia prijatých opatrení bol v 465 prípadoch zistený rozdiel oproti stavu, ktorý kontrolované subjekty uvádzali v správach zasielaných NKÚ SR o splnení, resp. plnení prijatých opatrení. V percentuálnom vyjadrení to znamená, že v 42,43 % kontrolované subjekty vyhodnotili stav v plnení prijatých opatrení inak ako to bolo v skutočnosti podľa výsledkov kontroly NKÚ SR.

Preverením splnenia povinnosti, podľa zákona o NKÚ SR, predložiť úradu prijaté opatrenia a správy o ich splnení, resp. plnení v stanovených termínoch, bolo zistené, že 25 kontrolovaných subjektov túto povinnosť nesplnilo (33,33 %).

V rámci kontrolnej akcie bolo zistených 479 porušení všeobecne záväzných právnych predpisov, VZN a interných predpisov kontrolovaných subjektov. Najčastejšie dochádzalo k porušeniu zákonov o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, o obecnom zriadení, o majetku obcí, o rozpočtových pravidlách verejnej správy, o účtovníctve, o VO, o finančnej kontrole a vnútornom audite, o slobodnom prístupe k informáciám, o miestnych daniach, ako aj zákona o NKÚ SR.

Porušenie finančnej disciplíny bolo zistené celkom v sume 34 025,06 eur, a to v prípadoch použitia verejných prostriedkov nad rámec oprávnenia, poskytnutia preddavkov bez zmluvnej dohody, poskytnutia dotácie v rozpore s podmienkami stanovenými vo VZN a použitia dotácií na iný účel než bolo zmluvne dohodnuté.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil:**

- aktualizovať zásady hospodárenia
- zosúladiť VZN s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi
- novelizovať interné predpisy
- zabezpečiť účasť zamestnancov na školeniach
- doplniť platné zmluvy, resp. uzatvoriť nové
- kontrolovať úplnosť žiadostí o poskytovanie jednorazových dávok v hmotnej núdzi

- zaviesť evidenciu dokumentov predkladaných na rokovania obecného zastupiteľstva
- zaradiť oblasti, v ktorých boli zistené nedostatky, do plánov kontrolnej činnosti hlavných kontrolórov.

Kontrola verejných financií a majetku obcí a miest nad 2 000 obyvateľov bola vykonaná v jednom meste a 14 obciach. Preverený bol rozpočet a výsledky rozpočtového hospodárenia, dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladanie s majetkom a vnútorný kontrolný systém.

Porušenie finančnej disciplíny bolo zistené v 11 kontrolovaných subjektoch v celkovej sume 109 222 eur, a to v dôsledku úhrady preddavkov v rozpore so zákonom, použitia verejných prostriedkov nad rámec zákona, nedodržania stanoveného alebo určeného spôsobu nakladania s verejnými prostriedkami, porušenia pravidiel a podmienok pri poskytovaní prostriedkov z rozpočtu verejnej správy subjektom verejnej správy, ako aj porušenia pravidiel a podmienok, za ktorých boli verejné prostriedky poskytnuté.

V desiatich prípadoch obce neuplatnili správne rozpočtovú klasifikáciu v prípade bežných a kapitálových výdavkov podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a opatrenia MF SR.

V oblasti dodržiavania rozpočtových pravidiel bolo zistené, že obce nehospodárili s rozpočtovými prostriedkami podľa schváleného rozpočtu, v priebehu roka nesledovali vývoj hospodárenia podľa rozpočtu a v prípade potreby nevykonávali zmeny v rozpočte rozpočtovými opatreniami. Vo viacerých prípadoch použili rozpočtové prostriedky aj na účely, na ktoré neboli v rozpočte schválené vôbec, čím nezabezpečili, aby sa verejné prostriedky uvoľňovali iba v takej výške, aká zodpovedá rozsahu plnenia úloh zahrnutých v rozpočte subjektu verejnej správy. Nedostatky boli zistené tiež pri poskytovaní dotácií v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, i v rozpore s platnými VZN a uzatvorenými zmluvami.

V oblasti účtovníctva NKÚ SR zistil, že kontrolované subjekty nedodržiavali platné postupy účtovania, nerozlišili vo viacerých prípadoch náklady z časového hľadiska, nevedli účtovníctvo správne, úplne a preukázateľne, oneskorene vyhotovovali účtovné doklady, účtovné doklady neobsahovali zákonom stanovené náležitosti, nevedli obstaraný majetok v účtovníctve, vykazovali ho v nesprávnej výške, nesprávne inventarizovali majetok a netvorili opravné položky k pohľadávkam.

Pri kontrole nakladania s majetkom bol zistený rozpor so zákonom o majetku obcí, s platnými zásadami hospodárenia, so zákonom o účtovníctve, so zákonom o nájme a podnájme nebytových priestorov. Kontrolované subjekty neuplatňovali právo na úroky z omeškania, nevymáhali pohľadávky, pri uzatváraní nájomných zmlúv nedodržiavali postupy stanovené zákonom o majetku obcí.

Vo viacerých prípadoch bolo zistené nezverejnenie, nesprávne alebo neúplné zverejnenie povinných informácií podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Kontrolou bolo tiež zistené nevykonávanie predbežnej finančnej kontroly, resp. jej výkon bol v rozpore so zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil**:

- zabezpečiť súlad štatútu obce, vydaného formou VZN, so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- aktualizovať smernicu o vedení účtovníctva, o finančnej kontrole, zásady hospodárenia s majetkom podľa platnej legislatívy a špecifikovať konkrétne prípady, ktoré bude možné považovať za hodné osobitného zreteľa pri prevode majetku obce, tiež smernicu na vykonávanie inventarizácie, smernicu o rozpočtovom hospodárení

- aktualizovať interný predpis o rozpočtových pravidlách, VZN o podmienkach poskytovania dotácií
- vypracovať interný predpis upravujúci finančnú kontrolu
- posúdiť potrebu realizácie investičných zámerov podľa spracovaných projektových dokumentácií
- v zmluvách o poskytnutí dotácií jednoznačne stanoviť účel, na ktorý obec dotáciu poskytuje
- zapracovať do nájomných zmlúv presnú úhradu nákladov na služby (voda, elektrina, plyn), súvisiacich s prenájomom majetku, ako aj sankčný mechanizmus v prípade nedodržania zmluvných podmienok, alebo vypracovať dodatok k nájomným zmluvám so zapracovaním presnej úhrady nákladov na služby
- upraviť VZN o hospodárení s finančnými prostriedkami obce v súlade s platným znením zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Kontrola rozpočtu, čerpania verejných prostriedkov a použitia majetku v okresných mestách bola vykonaná v 16 okresných mestách.

K najzávažnejším kontrolným zisteniam patrilo realizovanie výdavkov nad rámec schváleného rozpočtu bez vykonania potrebných úprav rozpočtu, resp. uvoľnenie finančných prostriedkov bez rozpočtového krytia, nezostavenie programového rozpočtu, vykonanie zmeny rozpočtu primátorom nad rámec oprávnenia odsúhlaseného mestským zastupiteľstvom a nevykonávanie zmien rozpočtu v priebehu rozpočtového roka, ale až k 31. decembru.

Mestá poskytli zo svojich rozpočtov dotácie v rozpore s vlastnými pravidlami uvedenými vo VZN, pri zúčtovaní dotácií akceptovali výdavky použité v rozpore s podpísanými zmluvami. Zistené boli i prípady akceptácie nezúčtovania poskytnutých dotácií. V jednom prípade mesto zaplatilo peňažný vklad do základného imania obchodnej spoločnosti, ktorá však nevznikla, čím umožnilo bezdôvodné obohatenie.

V rámci kontroly bolo zistené porušenie finančnej disciplíny v celkovej sume 7 418 018 eur.

Zásady hospodárenia s majetkom niektorých miest neobsahovali všetky zákonom stanovené náležitosti, napr. nakladanie s cennými papiermi a spôsob výkonu práv vyplývajúci z vlastníctva cenných papierov. Pri prenájme majetku mesta z dôvodu hodného osobitného zreteľa nebol tento osobitný zreteľ zdôvodnený, prípadne osobitný zreteľ neodsúhlasila trojpäťtinová väčšina všetkých poslancov mestského zastupiteľstva. Zistené boli rozpory medzi majetkovou a účtovnou evidenciou pozemkov, keď mesto vykazovalo v účtovníctve predané pozemky, či v inom prípade nevykazovalo všetky pozemky zapísané na liste vlastníctva.

Pochybenie bolo zistené pri vykonávaní predbežnej finančnej kontroly, ktorú mestá buď nevykonávali vôbec, alebo ju vykonávali dodatočne až po uskutočnení finančnej operácie.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil**:

- upraviť, zosúladiť a aktualizovať zásady hospodárenia a nakladania s majetkom miest so zákonom o majetku obcí v oblasti vykonávania obchodnej verejnej súťaže, pri predaji a prenájme majetku, záväznosti a členenia rozpočtu
- vymáhať pohľadávky vzhľadom na ich nárast a zaviesť účinnejší systém sledovania stavu pohľadávok s cieľom eliminácie ich premlčania
- vypracovať, resp. novelizovať vnútornú smernicu upravujúcu finančnú kontrolu
- zosúladiť prijatý etický kódex mesta so všeobecne záväznými právnymi predpismi
- zosúladiť zmluvy o výkonoch vo verejnom záujme v mestskej hromadnej doprave s platnou legislatívou

- zabezpečiť likvidáciu majetku do vopred určeného termínu a preveriť splnenie tejto povinnosti zodpovednou osobou mesta, vrátane predloženia dokladu o jeho likvidácii, resp. odovzdaní
- prehodnotiť účasť mesta v právnickej osobe, ktorej je mesto zakladateľom so 100 % účasťou vzhľadom na negatívne výsledky jej hospodárenia
- vypracovať internú smernicu upravujúcu výdavky a náklady mesta na účely svojej reprezentácie
- vykonávať pravidelné kontroly dotácií hlavným kontrolórom mesta pri ich zúčtovaní
- vyhotovovať odberateľské faktúry za nájomné v súlade s uzatvorenými zmluvami
- zabezpečiť účinný systém zverejňovania nájomných zmlúv
- vypracovať internú smernicu o tvorbe opravných položiek k majetku mesta.

Kontrola nakladania s majetkom a majetkovými právami vo vybraných obciach bola vykonaná v ôsmich obciach Nitrianskeho samosprávneho kraja. Preverené bolo dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri nakladaní s majetkom a majetkovými právami v obciach, a to s osobitným zreteľom na výhodnosť uzatvorených zmlúv a prenechávanie majetku tretím osobám na základe dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Kontrolou boli zistené nedostatky pri dodržiavaní zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, zákona o účtovníctve, zákona o obecnom zriadení, zákona o majetku obcí, zákona o VO, zákona o slobodnom prístupe k informáciám, zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite, Občianskeho zákonníka, zákona o nájme a podnájme nebytových priestorov a zákona o štátnej štatistike.

Porušenie finančnej disciplíny z dôvodu nesprávne poskytnutých preddavkov bolo zistené v jednej obci v sume 3 400,00 eur.

Najviac nedostatkov bolo zistených v oblasti tvorby, schvaľovania, zmien a plnenia rozpočtov, pri evidencii, odpisovaní a inventarizácii majetku, pri obstarávaní dlhodobého majetku, pri zverejňovaní zmlúv a faktúr, i v oblasti nastavenia vnútorného kontrolného systému. Zistené boli aj nedostatky v oblasti nakladania s majetkom kontrolovaných subjektov, jeho predaja, prenájmu a nakladania s evidovanými pohľadávkami.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil**:

- aktualizovať interné akty riadenia, upravujúce organizáciu obecného úradu, finančnú kontrolu, rozpočtové hospodárenie a hospodárenie s majetkom obce
- aktualizovať smernicu o účtovníctve, smernicu o VO a zásady kontrolnej činnosti
- vypracovať smernicu, resp. vypracovať cenník na určenie minimálnej ceny a na podmienky poskytnutia nebytových priestorov, pozemkov a hnutel'ného majetku do dlhodobého alebo krátkodobého nájmu
- zaviesť systém evidencie zmlúv v oblasti majetku
- zabezpečiť školenie pre zamestnancov obecného úradu k inventarizácii majetku obce
- upraviť vo vnútornom predpise účtovanie drobného dlhodobého majetku v závislosti od jeho ocenenia podľa postupov účtovania, platných od 01.01.2015
- stanoviť sadzby za dlhodobý prenájom prebytočného nehnuteľného majetku
- vypracovať organizačný poriadok obecného úradu
- zamerať následnú finančnú kontrolu aj na kontrolu dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov, interných predpisov a nariadení obce, ako aj uznesení obecného zastupiteľstva.

Kontrola vynakladania verejných prostriedkov na nájomné byty vo vlastníctve miest a obcí a ich využitie bola vykonaná v jednom meste a 20 obciach. Cieľom kontroly bolo zistiť, či systém obstarania, pridelovania a využívania nájomných bytov realizovaných s poskytnutím podpory z prostriedkov ŠFRB vo vlastníctve miest a obcí bol nastavený tak, aby plnil stanovené ciele, a či je podpora poskytovaná v súlade s príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

V roku 2011 bolo kontrolovaným subjektom poskytnutých z MDVRR SR a zo ŠFRB formou zvýhodnených úverov alebo formou dotácií 15 335 618,43 eur na výstavbu 322 nájomných bytov. V jednej obci systém výstavby nájomných bytov zlyhal a bytový dom nebol dokončený. Skontrolované boli všetky prostriedky vynaložené na obstaranie nájomných bytov a vybraná vzorka splátok úverov v celkovej sume 755 246,10 eur.

Kontrolou boli zistené porušenia zákona o VO, zákona o účtovníctve, zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy, a to aj porušením finančnej disciplíny v celkovej sume 173 917,30 eur, zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite, zákona o verejných prácach, zákona o slobodnom prístupe k informáciám a zákona o majetku obcí.

Nedostatky pri dodržiavaní podmienok vyplývajúcich zo zmlúv o poskytnutí verejných prostriedkov boli zistené v 16 kontrolovaných subjektoch. Porušením podmienok, za ktorých boli verejné prostriedky poskytnuté, došlo zároveň k porušeniu finančnej disciplíny.

Najviac nedostatkov, vyplývajúcich z porušenia zákona o dotáciách, bolo zistených v oblasti pridelovania nájomných bytov a pri nedostatočnej alebo žiadnej tvorbe fondu prevádzky, údržby a opráv. Priestor pre možnú korupciu a klientelizmus nebol nastavením podmienok pridelovania bytov eliminovaný v 12 obciach.

Na základe výsledkov kontroly NKÚ SR konštatoval, že obstaranie nájomných bytov bolo prínosom pre všetky kontrolované subjekty s výnimkou jedného, kde bytový dom nebol dostavaný. Systém vykazoval mnohé rezervy, avšak plnil cieľ poskytovania tejto podpory.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil**:

- v prípadoch meškania s úhradami nájomného a služieb s ním spojených písomne vyzvať nájomníkov k úhrade
- aktualizovať VZN obce, vzťahujúce sa k nájomným bytom, k systému pridelovania nájomných bytov a k evidencii prijatých žiadostí a súvisiacich dokladov
- usporiadať pohľadávky obce
- nastaviť výšku nájomného tak, aby pokrývalo aj výdavky na tvorbu fondu prevádzky, údržby a opráv
- vykonať opravu v majetkovej evidencii a stanoviť odpisový plán v súlade s platnou legislatívou
- preverovať príjem pri všetkých žiadateľoch o byty
- zosúladiť podmienky pridelovania nájomných bytov vo VZN o nájomných bytoch so zákonom o dotáciách
- vzhľadom na problematiku súvisiacu so zmluvou so ŠFRB, finančnú náročnosť dostavby nájomného domu, ako aj na ďalšie súvisiace náklady stavby (konzervácia, údržba, zabezpečenie staveniska proti úrazom a pod.), pokúsiť sa o odpredaj tejto nedokončenej stavby vhodnému investorovi, a to v súlade so zákonom o majetku obcí
- vykonať opravy v účtovnej a majetkovej evidencii v súvislosti s obstaraným bytovým domom, vrátiť nájomcom finančnú zábezpeku vybranú nad rámec zákona o dotáciách, upraviť výšku nájomného a zabezpečiť tvorbu a sledovanie fondu prevádzky, údržby a opráv, zaviesť transparentný poradovník žiadostí o pridelenie nájomného bytu na základe plnenia kritérií výberu

- aktualizovať zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce v súlade s novelami zákona o majetku obcí, pre byty vo verejnom vlastníctve v obci vypracovať zásady, v ktorých by bol upravený spôsob nakladania s prostriedkami fondu prevádzky, údržby a opráv
- podmieniť poskytnutie verejných prostriedkov obciam a mestám vykonaním verejnej súťaže na predávajúceho už pri uzatváraní zmluvy o budúcej zmluve
- do zákona o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní, alebo do zmlúv o dotáciách, uzatváraných s prijímateľmi verejných prostriedkov, ustanoviť povinnosť vedenia zoznamu žiadateľov o nájomné byty a archivácie dokumentov súvisiacich s pridelovaním bytov a s preukazovaním podmienok žiadateľmi o nájomné byty
- zaviesť sankcie pre prijímateľov verejných prostriedkov v prípade, že s nájomnými bytmi nenakladajú podľa stanovených podmienok
- prijať opatrenia, ktoré obmedzia poskytovanie verejných prostriedkov obciam, ktoré nemajú zavedený, resp. upravený systém pridelovania verejných bytov tak, aby bol minimalizovaný vplyv selektívneho rozhodovania pri ich pridelovaní
- posilniť vykonávanie následnej kontroly plnenia zmluvných podmienok.

Kontrola majetku a finančných prostriedkov, s ktorými hospodária organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC, pôsobiace v oblasti kultúry, bola vykonaná v 18 organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC, pôsobiacich v oblasti kultúry.

Nedostatky boli zistené pri zostavovaní rozpočtov, keď osem subjektov nezostavilo rozpočet nákladov a výnosov. Kontrola poukázala tiež na bezodplatné poskytovanie svojich výkonov na základe voľných vstupeniek určitým skupinám návštevníkov, použitie prostriedkov svojho rozpočtu na platenie členského príspevku bez súhlasu zriaďovateľa (štyri subjekty), čo bolo v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Porušenie finančnej disciplíny, spolu v sume 41 267,94 eur, zistil NKÚ SR pri poskytnutí vopred písomne nedohodnutých preddavkov, pri použití verejných prostriedkov v rozpore s určeným účelom, ako aj nehospodárnym, neefektívnym a neúčinným vynaložením verejných prostriedkov.

Povinnosti vyplývajúce zo zákona o VO, zriadiť profil verejného obstarávateľa v elektronickom úložisku, nesplnilo deväť kontrolovaných subjektov. Jeden subjekt nevylúčením uchádzača z VO, ktorý nesplnil podmienky účasti, neuplatnil princíp rovnakého zaobchádzania, princíp nediskriminácie uchádzačov alebo záujemcov, princíp transparentnosti a princíp hospodárnosti a efektívnosti pri priamom zadávaní zákaziek jednému uchádzačovi.

Pri kontrole hospodárenia s majetkom, ktorý spravovali kontrolované subjekty, boli zistené nedostatky vyplývajúce z neplnenia povinností uložených zákonom o účtovníctve pri vykonávaní inventarizácie majetku a zákonom o majetku VÚC pri ochrane a správe majetku.

Nehospodárne, nezákonné nakladanie s majetkom VÚC v správe kontrolovaných subjektov bolo zistené v prípadoch nedodržania povinnosti zabezpečenia ochrany zbierkových predmetov podľa zákona o múzeách a galériách pri prenájmoch a výpožičkách, bezodplatného prenechania majetku do nájmu, prenechania majetku do užívania bez uzatvorenia zmluvy a prenechania majetku do nájmu bez verejnej súťaže.

Ďalšie nedostatky, pri ktorých boli klasifikované porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov, vyplývali z neevidovania pohľadávok zo súdnych sporov v účtovníctve v celkovej sume 23 926,40 eur, z netriedenia výdavkov v zmysle povinnosti vyplývajúcej z uplatňovania rozpočtovej klasifikácie, účtovania v rozpore s platnými postupmi účtovania, z rozhodnutia

kontrolovaného subjektu z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov nevyplácať zamestnancom zákonom stanovené cestovné náhrady.

Nedodržanie platných postupov účtovania s následkom konania v rozpore so zákonom o účtovníctve bolo zistené pri účtovaní o poskytnutých preddavkoch, opravách a službách, nákladoch, záväzkoch, pohľadávkach a nevyfakturovaných dodávkach.

Zistené boli aj nedostatky, ktoré vyplývali z nezverejňovania povinných informácií v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám (osem subjektov), z vykonávania podnikateľskej činnosti bez osvedčenia o živnostenskom oprávnení a súhlasu zriaďovateľa a z bezodplatného poskytovania svojich výkonov v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Kontrola ukázala, že kontrolované subjekty neúčtovali o tržbách z predaja služieb pri poskytnutí kultúrnych služieb v zmysle svojho poslania a zamerania držiteľom kultúrnych poukazov, ktorí ho v 51 384 prípadoch použili ako platidlo. Ovplyvnilo to vykazovanie správnej výšky tržieb z predaja služieb, ktoré je nevyhnutnosťou k dodržaniu podmienky pokrytia tržbami menej ako 50 % výrobných nákladov v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom **odporučil**:

- prepracovať metodický pokyn na vykonávanie predbežnej finančnej kontroly, a to v súlade s platným osobitným predpisom
- zosúladiť spôsob vykazovania tržieb v Poznámkach účtovnej jednotky so zákonom o rozpočtových pravidlách verejnej správy
- iniciovať zmenu zriaďovacej listiny
- aktualizovať vnútroorganizačné smernice v nadväznosti na zmeny jednotlivých právnych noriem a zriadiť profil verejného obstarávateľa
- v procese zostavovania rozpočtu na ďalšie rozpočtové obdobie zrealizovať predpokladanú výšku výnosov z hlavnej činnosti
- pri dodávateľských faktúrach dôsledne preverovať a vyžadovať podrobnú špecifikáciu prác a dodávok a nepripustiť duplicitnú úhradu fakturovaných položiek
- neodpisovať hnutelný a nehnuteľný majetok, ktorý bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku (kultúrnu pamiatku)
- oceniť a zaevidovať do účtovníctva chýbajúce pozemky
- s ohľadom na zistené nesprávne účtovanie tržieb za služby na základe kultúrnych poukazov, navrhnúť odstránenie tohto stavu legislatívnou úpravou.

Kontrola pôsobnosti dozorných rád vybraných právnických osôb bola vykonaná v troch neziskových organizáciách a siedmich obchodných spoločnostiach so sídlom v Trnavskom samosprávnom kraji. V týchto organizáciách mali subjekty územnej samosprávy vlastnícky podiel. Vo výbere boli zastúpené aj obchodné spoločnosti s majetkovou účasťou obcí nižšou ako 100 %. Kontrola bola zameraná na výkon a uplatňovanie práv a dodržiavanie povinností vyplývajúcich z finančno-ekonomických vzťahov vznikajúcich pri hospodárení, ktorých účastníkmi sú subjekty verejnej správy.

V troch neziskových organizáciách bolo zistené, že dozorné rady nepreukázali vykonanie kontroly vedenia účtovníctva a preskúvanie ročných účtovných závierok a výročných správ. Dozorné rady nepredkladali správnym radám svojich organizácií vyjadrenia k účtovným závierkam a výročným správam. V jednom prípade dozorná rada v sledovanom období vôbec nezasadala. Uvedenými prípadmi nečinnosti dozorných rád bol porušený zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby.

Ďalšie porušenia zákona o neziskových organizáciách vyplývali v jednom prípade z neschválenia výročnej správy o činnosti a hospodárení organizácie správnu radou, v ďalšom prípade z nesplnenia zákonnej povinnosti voľby nových členov dozornej rady po skončení funkčného obdobia pôvodných členov dozornej rady. Nesúlad so zákonom o obecnom zriadení bol zistený v jednej neziskovej organizácii, kde hlavná kontrolórka obce bola členkou dozornej rady.

Preverením pôsobnosti dozorných rád v siedmich obchodných spoločnostiach bolo zistené, že u viacerých z nich došlo k porušeniu Obchodného zákonníka pre neplnenie, resp. pre nepreukázanie vykonania všetkých obligatórnych povinností vyplývajúcich pre dozorné rady z tohto zákona. V dvoch prípadoch bolo zistené porušenie Obchodného zákonníka ohľadom kreovania dozornej rady, keď nebola do troch mesiacov po uplynutí funkčného obdobia viacerých členov dozornej rady spoločnosti uskutočnená nová voľba a členovia dozornej rady neboli do funkcie zvolení valným zhromaždením spoločnosti v súlade so zákonom.

Viaceré zakladateľské listiny obchodných spoločností neobsahovali zákonom stanovené náležitosti týkajúce sa pôsobnosti dozornej rady. V dvoch prípadoch bolo zistené, že pôsobnosť valného zhromaždenia vykonávali mestské zastupiteľstvá, čo nebolo v súlade s Obchodným zákonníkom. Väčšina obchodných spoločností nemala uzatvorené s členmi dozornej rady zmluvy o výkone funkcie, čo umožňovalo vznik prípadných sporov medzi členmi dozornej rady a spoločnosťou ohľadom akýchkoľvek nárokov na odmenu za výkon funkcie.

Kontrolou zákazu konkurencie, vyplývajúceho z Obchodného zákonníka, v jednotlivých obchodných spoločnostiach NKÚ SR zistil, že táto povinnosť nebola dodržaná v piatich prípadoch. Ďalšie porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov vyplývali z nedodržania postupov účtovania pri zaúčtovaní odmien členom dozorných rád a z vymenovania štátneho zamestnanca za člena dozornej rady.

Z preverenia zápisníc zo zasadaní dozorných rád v neziskových organizáciách, ako aj v obchodných spoločnostiach, vo väčšine prípadov vyplývalo, že činnosť dozorných rád mala v prevažnej miere charakter informačný. NKÚ SR boli dodatočne, počas výkonu kontrol, a to často, predkladané zápisy a záznamy o vykonaných kontrolách dozornými radami, hoci táto kontrolná činnosť nebola zaznamenaná v zápisniciach zo zasadaní dozorných rád.

NKÚ SR kontrolovaným subjektom odporučil:

- zabezpečiť uzatvorenie písomných zmlúv o výkone funkcie s členmi dozornej rady, aby sa tým predišlo prípadným sporom medzi členmi dozornej rady a spoločnosťou ohľadom akýchkoľvek nárokov na odmenu za výkon funkcie
- zabezpečiť zaznamenávanie kontrolnej činnosti dozornej rady, resp. jej výsledkov v zápisniciach zo zasadaní dozornej rady z dôvodov jej preukázateľnosti a najmä informovania ostatných jej členov a spoločníka o výsledkoch kontroly
- upozorniť zakladateľa na potrebu zabezpečenia výkonu kontrolnej činnosti dozornej rady a vypracovania dokladov preukazujúcich jej činnosť v celom rozsahu príslušných ustanovení zákona o neziskových organizáciách
- zabezpečiť, aby zápisnice zo zasadnutí dozornej rady obsahovali všetky náležitosti stanovené v zakladateľskej listine
- zabezpečiť, aby správy o činnosti dozornej rady predkladané valnému zhromaždeniu mali písomnú formu z dôvodu preukázateľnosti ich obsahu
- dodržiavať dátumy konania valných zhromaždení v zmysle zakladateľskej listiny

- zabezpečiť predkladanie vyjadrenia dozornej rady k účtovnej závierke a návrhu na rozdelenie zisku, resp. na úhradu straty valnému zhromaždeniu v písomnej forme z dôvodov ich preukázateľnosti
- zabezpečiť účtovanie odmien členom dozornej rady v súlade s postupmi účtovania
- uskutočňovať zasadania orgánov spoločností vo vlastných priestoroch, alebo v priestoroch zakladateľov, resp. spoločníkov, a to podľa zásad hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti.

Kontrolná akcia *Účinnosť verejných prostriedkov vynaložených na komunálne služby vo vybraných obciach* v roku 2015 mala stanovený cieľ vypracovať predbežnú štúdiu výkonnostnej kontroly. Predbežná štúdia bola vypracovaná a na jej základe bude výkonnostná kontrola vykonaná v roku 2016.

Aj kontrolná akcia *Efektívnosť a účinnosť poskytovanej sociálnoprávnej ochrany detí v zariadeniach vykonávajúcich rozhodnutia súdu* bola v roku 2015 zameraná na vypracovanie predbežnej štúdie. V odbornej príprave kontrolnej akcie NKÚ SR ďalej spolupracuje s Fakultou zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave.

Efektívne, účinné a transparentné eurofondy

V rámci hlavného smeru stratégie kontrolnej činnosti „Efektívne, účinné a transparentné eurofondy“ vykonal NKÚ SR v roku 2015 sedem kontrolných akcií.

Účelom kontrolnej akcie *Podpora slovenského vinohradníctva z poľnohospodárskych fondov Európskej únie*, bolo skontrolovať zákonnosť a správnosť použitia finančných prostriedkov EÚ a SR na rekonštrukciu a modernizáciu vinohradov v zmysle nariadenia vlády č. 349/2013 Z. z. a v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 a nariadenia Komisie (ES) č. 555/2008.

Kontrolovanými subjektmi boli: PPA, ktorá je akreditovaným orgánom štátnej správy a zabezpečuje implementáciu Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, a dvanásť konečných prijímateľov finančných prostriedkov.

NKÚ SR kontrolou zistil pochybenia zo strany PPA v oblasti hodnotiaceho procesu žiadosti o NFP, v oblasti administratívnej kontroly žiadosti o NFP, ako aj nepresný výklad odbornej terminológie, ktorá sa viazala na oprávnenosť výdavkov. Kontrolou konečných prijímateľov NKÚ SR nezistil závažné nedostatky.

NKÚ SR na odstránenie zistených nedostatkov PPA odporučil:

- dôsledne dodržiavať postupy stanovené v manuáloch na hodnotenie žiadostí o NFP
- v prípade pochybností pri výklade akejkoľvek terminológie komunikovať so žiadateľom a zabezpečiť jednoznačný výklad terminologických nejasností pri príprave a realizácii projektu
- v prípade administratívnej kontroly zaviesť prvky transparentnosti.

Kontrolná akcia *Spätné získavanie neoprávnených platieb v rámci štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu* bola vykonaná na ÚV SR, ktorý vykonáva funkciu orgánu zabezpečujúceho ochranu finančných záujmov EÚ, a na MF SR, ktoré vykonáva oddelené funkcie certifikačného orgánu a orgánu auditu.

Kontrola ukázala, že k 31.12.2014 bolo evidovaných 6 573 nezrovnalostí a ich celkový objem za všetky operačné programy predstavoval 1 219 305 546,59 eur, čo predstavuje 10,62 % z celkových použiteľných zdrojov na financovanie programového obdobia 2007 – 2013 (11 482 758 666 eur). Najvyšší nárast nezrovnalostí, čo do počtu i finančného objemu, bol zaznamenaný v roku 2012, kedy došlo v porovnaní s rokom 2011 k nárastu počtu nezrovnalostí o 90,60 % a vo finančnom vyjadrení až o 1 139,13 %. V nasledujúcich rokoch bol zaznamenaný pokles počtu nezrovnalostí, avšak celková suma nezrovnalostí mala stúpajúci charakter. Z jednotlivých operačných programov v období rokov 2007 – 2014 bol najvyšší celkový finančný objem evidovaný v Operačnom programe Doprava, v Operačnom programe Životné prostredie a v Operačnom programe Zamestnanosť a sociálna inklúzia.

Z kontrol vykonaných na ÚV SR a na MF SR vyplynulo, že napriek možnostiam plnej elektronizácie podporných systémov, napríklad informačno-technologického monitorovacieho systému (ďalej len „ITMS“) a riadiaceho systému pre nezrovnalosti (ďalej len „IMS“), ešte stále pretrvávajú stav tzv. „manuálnej filtrácie, resp. opravy“ vložených údajov zo strany ÚV SR i MF SR. Najmä s ohľadom na ukončovanie pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu NKÚ SR považuje tieto oblasti fungovania systému za veľmi rizikové.

V súvislosti s identifikáciou príčin nedostatkov NKÚ SR konštatoval, že v systéme riadenia a spravovania nezrovnalostí v SR je vážna situácia na príslušných pracovných pozíciách najmä riadiacich orgánov, kde pretrvávajú vyššia miera fluktuácie zamestnancov. Uvedený stav bol aj jedným z dôvodov nepriaznivého čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov. Prioritné zameranie na urýchlené vyčerpanie disponibilných zdrojov zo štrukturálnych fondov ku koncu programového obdobia predstavuje zvýšené riziko nárastu objemu nezrovnalostí. Vo viacerých kľúčových národných manuáloch a usmerneniach bola určená primárna zodpovednosť pre riadiace orgány v oblasti vkladania správnych a úplných dát do systému ITMS. Riadiace orgány aj napriek účasti na množstve školení, pracovných stretnutiach, či v pracovných zoskupeniach, túto povinnosť nedodržiavali.

NKÚ SR odporučil:

- doplniť kontrolný list k Národnému zoznamu nezrovnalostí o otázky týkajúce sa súladu s údajmi uvedenými v ITMS
- vykonať revíziu Národného zoznamu nezrovnalostí, najmä za obdobie rokov 2009 a 2010
- zväžiť pre programové obdobie 2014 – 2020 funkcionality exportu Národného zoznamu nezrovnalostí zo systému ITMS za účelom zjednodušenia, zníženia prácnosti a zníženia chybovosti vykazovaných údajov
- zväžiť pre programové obdobie 2014 – 2020 prepojenie systémov ITMS a IMS na účely zjednodušenia komunikácie národných orgánov, vyzdvihnutia zodpovednosti príslušných riadiacich orgánov a zníženia chybovosti vykazovaných údajov tak, ako je to nastavené napríklad v prepojení ITMS so systémom SFC 2007 (systém pre elektronickú výmenu dát týkajúcich sa riadenia fondov medzi členskými štátmi a Európskou komisiou).

Kontrolná akcia *Výdavky na technickú pomoc v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013* bola vykonaná v PPA a na MPRV SR ako konečných prijímateľov. Kontrola bola zameraná na vybrané výdavky na operácie technickej pomoci v rámci uvedeného Programu. NKÚ SR zároveň skontroloval účinnosť a spoľahlivosť systému riadenia a kontroly na MPRV SR a v PPA, ako i súlad s požiadavkami ustanovenými v platných predpisoch EÚ a SR.

NKÚ SR zistil, že fungovanie kontrolného systému v oboch kontrolovaných subjektoch v niektorých prípadoch nebolo na takej dostatočnej úrovni, aby bola zabezpečená zákonnosť a správnosť financovania operácií technickej pomoci.

V PPA bolo zistené neoprávnené použitie finančných prostriedkov v sume 357,79 eur z dôvodu duplicitného vyplatenia niektorých položiek vo vyúčtovaní cestovného a v sume 5 332,58 eur za nedodržanie zákona o VO.

Na MPRV SR bolo zistené neoprávnené použitie finančných prostriedkov v celkovej sume 148 004,10 eur za nedodržanie zákona o VO.

NKÚ SR na odstránenie zistených nedostatkov **odporučil**:

PPA:

- dodržiavať stanovené podmienky pri aktivitách schválených rozhodovacím výborom
- dodržiavať systém financovania refundácie stanovený v Systéme finančného riadenia EPRFV
- dôsledne vykonávať predbežnú finančnú a administratívnu kontrolu, resp. kontrolu na mieste
- zefektívniť vnútorný kontrolný systém
- pri vzniku neoprávnených výdavkov postupovať v súlade s príslušnými ustanoveniami Schvaľovacej listiny a v súlade s postupom pre riešenie nezrovnalostí, stanoveným v Systéme finančného riadenia EPFRV
- vykonať kontrolu zákaziek financovaných z Programu rozvoja vidieka SR 2017 - 2013
- v programovom období 2014 – 2020 vypracovať a nastaviť účinný systém/metodiku sledovania výdavkov tak, aby spĺňal všetky podmienky požadované nariadeniami EÚ a záväznými dokumentmi SR.

MPRV SR:

- pri odmeňovaní hodnotiteľov uvádzať spôsob stanovenia používanej sadzby
- vykonávať finančnú kontrolu v súlade so zákonom o finančnej kontrole a vnútornom audite a aktualizovať príslušný interný predpis k finančnej kontrole
- dodržiavať zákon o DPH
- pri vzniku neoprávnených výdavkov postupovať v súlade s príslušnými ustanoveniami Schvaľovacej listiny a v súlade s postupom pre riešenie nezrovnalostí, stanoveným v Systéme finančného riadenia EPFRV
- zefektívniť vnútorný kontrolný systém s dôrazom na oblasť VO
- zabezpečiť zvýšenú dôslednosť pri uzatváraní zmlúv, rámcových dohôd a pod., a to s dôrazom na zabezpečenie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti vynakladania finančných prostriedkov
- pri uplatňovaní výnimky zo zákona o VO dôkladne odôvodniť jej použitie; podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ sa každá výnimka zo zákona o VO musí vykladať reštriktívne
- v programovom období 2014 – 2020 vypracovať a nastaviť účinný systém/metodiku sledovania výdavkov v rámci Systému finančného riadenia EPFRV v účtovníctve tak, aby spĺňal všetky podmienky požadované nariadeniami EÚ a záväznými dokumentmi SR.

Kontrolná akcia **Kontrola oprávnenosti výdavkov v rámci Operačného programu Technická pomoc** bola vykonaná na MF SR na základe jeho žiadosti, aby NKÚ SR, ako nezávislý externý kontrolný orgán, vykonal kontrolu vlastných výdavkov, ktoré vznikli v rámci čerpania finančných prostriedkov z Operačného programu ministerstva, aby sa zabránilo konfliktu záujmov.

Predmetom kontroly bolo preveriť plnenie podmienok podľa čl. 16 vykonávacieho nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006, najmä:

- či operácie spĺňajú výberové kritériá pre operačný program, či boli vykonané v súlade so schvaľovacím rozhodnutím a vyhovujú všetkým uplatniteľným podmienkam týkajúcim sa funkčnosti a používania alebo cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť
- či vykázané výdavky zodpovedajú účtovným záznamom a podkladovým dokumentom, ktoré vlastní prijímateľ
- či výdavky, ktoré vykazuje prijímateľ, sú v súlade s predpismi a pravidlami Spoločenstva a vnútroštátnymi predpismi a pravidlami
- či bol štátny príspevok prijímateľovi vyplatený v súlade s čl. 80 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006.

NKÚ SR zistil nasledovné nedostatky:

- na likvidačných listoch k faktúram neboli uvedené čísla zmlúv ako jednoznačný identifikátor pridelený modulom v rámci intranetu MF SR pre evidenciu a zverejňovanie zmlúv, objednávok a faktúr, čo nebolo v súlade s Interným riadiacim aktom MF SR č. 4/2011
- výdavky faktúr v celkovej sume 100 527 eur s DPH boli zatriedené v zmysle povinnosti vyplývajúcej z uplatňovania rozpočtovej klasifikácie a boli zaúčtované v rozpore s platnými postupmi účtovania
- pri niektorých faktúrach boli nesprávne uvedené činnosti a dátumy výkonu činností, čo bolo spôsobené nedostatočne vykonanou predbežnou finančnou kontrolou
- dve žiadosti o platbu a dohoda o ukončení zmluvy o poskytnutí NFP neboli overené predbežnou finančnou kontrolou
- pripravovaná finančná operácia jednej žiadosti o platbu nebola overená zamestnancom zodpovedným za vykonanie predbežnej finančnej kontroly
- nedostatočné zabezpečenie publicity.

NKÚ SR napriek vyššie uvedeným nedostatkom konštatoval, že zistenia nemajú vplyv na chybovosť operácií. Na základe výsledkov kontroly predložených dokladov a komunikácie so zodpovednými zamestnancami NKÚ SR nadobudol primerané uistenie, že operácie:

- spĺňajú výberové kritériá pre operačný program, boli vykonané v súlade so schvaľovacím rozhodnutím a vyhovujú všetkým uplatniteľným podmienkam týkajúcim sa funkčnosti a používania alebo cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť
- že vykázané výdavky zodpovedajú účtovným záznamom a podkladovým dokumentom, ktoré vlastní prijímateľ
- že výdavky, ktoré vykazuje prijímateľ, sú v súlade s predpismi a pravidlami Spoločenstva a vnútroštátnymi predpismi a pravidlami s hlavným zreteľom na pravidlá ustanovené pre oprávnenosť výdavkov, VO a účtovníctvo
- že štátny príspevok bol vyplatený prijímateľovi v súlade s čl. 80 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006.

Na eliminovanie kontrolou zistených nedostatkov **NKÚ SR** formuloval **odporúčania**, ktoré smerovali do oblastí predbežnej finančnej kontroly, zefektívnenia vnútorného kontrolného systému, dodržiavania interných riadiacich aktov a zabezpečenia informovanosti a publicity v súlade so zmluvnými podmienkami.

Kontrola hospodárenia s finančnými prostriedkami EÚ bola vykonaná v Žilinskej univerzite v Žiline. Jej cieľom bola spoluúčasť NKÚ SR na audite EDA v súlade s článkom 287 Zmluvy o fungovaní EÚ a preverenie informácií získaných na základe doručených poznatkov a odporúčaní od zainteresovaných a kompetentných orgánov, parlamentu, poslancov, inštitúcií verejnej správy, organizácií a občanov pri realizácii projektov financovaných EÚ.

Zástupca NKÚ SR sa zúčastnil v pozícii pozorovateľa finančného auditu platby projektu eTwinning za rok 2014 na Slovensku. V rámci kontroly bola vykonaná aj kontrola projektu „Podpora infraštruktúry Žilinskej univerzity za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu“ so zameraním na 1.1 – Rekonštrukcia výučbových a ubytovacích priestorov v Liptovskom Mikuláši.

Kontrolou bolo zistené, že Žilinská univerzita v Žiline nepostupovala v súlade so zmluvou o poskytnutí finančného príspevku, keď v dôsledku uplatnenia kolaudačnej raty (zádržného) voči zhotoviteľovi diela došlo k nesprávnemu zúčtovaniu predfinancovania a neodvedeniu prostriedkov v sume zadržanej kolaudačnej raty na účet platobnej jednotky. Platobná jednotka nedostatok pri administratívnej kontrole nezistila a akceptovala vyúčtovanie zo strany Žilinskej univerzity v Žiline.

V jednom prípade neboli dodržané platné štandardy pre informačné systémy verejnej správy, keď zmluva so zhotoviteľom, vrátane dodatku, bola zverejnená v Centrálnom registri zmlúv tak, že nebola zabezpečená čitateľnosť jej obsahu v súlade s platnými štandardmi pre informačné systémy verejnej správy.

NKÚ SR v pozícii Kontrolného orgánu vykonal **kontrolu financovania projektov z prostriedkov Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce** na ÚV SR so zameraním na vyhodnotenie systému implementácie projektu „Fond technickej asistencie“ (je určený na zníženie hospodárskych a sociálnych rozdielov v rámci rozšírenej EÚ), v Štátnom inštitúte odborného vzdelávania, v Nadácii Ekopolis, ktorá plní funkciu sprostredkovateľa, a súčasne na troch projektoch Blokového grantu.

Preverením implementácie projektu „Fond technickej asistencie“ neboli zistené nedostatky. NKÚ SR nadobudol primerané uistenie o správnosti implementácie všetkých aktivít projektu a oprávnenosti výdavkov. ÚV SR ako Sprostredkovateľ v rámci Fondu technickej asistencie si úlohy vyplývajúce z projektu splnil. Všetky všeobecne záväzné právne predpisy SR i švajčiarsko-slovenské bilaterálne dokumenty, vrátane pravidiel čerpania pomoci, boli dodržané.

V Štátnom inštitúte odborného vzdelávania kontrolou projektu Technickej a odbornej prípravy NKÚ SR zistil nesprávne zaradenie vybraných položiek do skupiny výdavkov. Uvedený nedostatok bol odstránený počas výkonu kontroly.

NKÚ SR v kontrolovanej vzorke projektov Blokového grantu nezistil finančné chyby. Na základe kladného výsledku kontroly vybraných projektov Blokového grantu NKÚ SR konštatoval, že nadobudol primerané uistenie o tom, že schválené projekty boli realizované v súlade s Rámcovou dohodou, Zmluvou o Blokovom grante, Zmluvou o realizácii projektu, ako aj so stanovenými cieľmi, na ktoré boli určené, i s predpismi a pravidlami Švajčiarskej konfederácie a SR.

Kontrolná akcia prechádzajúca do roku 2016

V rámci oblasti „Efektívne a účinné a transparentné eurofondy“ bol v roku 2015 začatý aj výkon kontroly **Implementácia projektov Kohézneho fondu v oblasti odkanalizovania a zásobovania pitnou vodou**. Kontrolná akcia bude ukončená v priebehu roka 2016.

2.2 Realizácia výsledkov kontrolnej činnosti

NKÚ SR venoval plánovitú systematickú pozornosť zabezpečeniu kvality kontrolnej činnosti na úrovni zodpovedajúcej príslušným medzinárodným kontrolným štandardom. V etape realizácie výsledkov kontrolných akcií pri prerokúvaní výsledných kontrolných materiálov a oznamovaní kontrolných zistení postupoval v súlade so zákonom o NKÚ SR. Výsledné materiály z kontrol prerokúval so štatutárnymi zástupcami kontrolovaných subjektov. Zistené nedostatky zároveň oznamoval príslušným subjektom. Na odstránenie zistených nedostatkov predkladal odporúčania. Zároveň zabezpečil v podmienkach kontrolovaného subjektu prijatie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a zlepšenie stavu v kontrolovanej oblasti. O osobitne dôležitých zisteniach informoval príslušné orgány verejnej správy s odporúčaniami na ďalšie konanie, vrátane návrhu legislatívnych zmien.

O výsledkoch kontrolných akcií v aktuálnom prípade informoval aj vecne príslušné výbory NR SR. V tejto súvislosti Výboru NR SR pre financie a rozpočet zaslal 15 oznámení, Výboru NR SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj päť oznámení, Výboru NR SR pre európske záležitosti štyri oznámenia, Výboru NR SR pre hospodárske záležitosti tri oznámenia a po jednom oznámení zaslal Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie, Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť, Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport a Výboru NR SR pre kultúru a médiá.

V piatich prípadoch NKÚ SR oznámil výsledky kontrol predsedovi vlády. O výsledkoch kontrol informoval aj vecne príslušných ministrov.

O výsledkoch kontrol v oblasti územnej samosprávy NKÚ SR informoval príslušné zastupiteľské orgány. V dvoch prípadoch NKÚ SR zaslal informáciu o výsledku kontroly aj orgánom ZMOS.

NKÚ SR nemá sankčné právomoci. Z uvedeného dôvodu zistené prípady porušenia finančnej disciplíny, podozrenia z trestnej činnosti a ostatné závažné nedostatky oznamoval kompetentným orgánom na ďalšie konanie.

Porušenie finančnej disciplíny podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy v 16 prípadoch v celkovej sume 244 138,87 eur oznámil príslušnej správe finančnej kontroly.

Orgánom činným v trestnom konaní oznámil spolu sedem prípadov, z toho orgánom prokuratúry oznámil päť prípadov a v dvoch prípadoch poskytol spoluprácu Policajnému zboru.

Porušenie zákona o VO v siedmich prípadoch oznámil ÚVO. Úrad eviduje aj ďalších 16 prípadov odstúpení kontrolných zistení iným vecne príslušným orgánom verejnej správy.

Realizačné postupy NKÚ SR ocenili viacerí predstavitelia zainteresovaných strán. Napríklad minister práce, sociálnych vecí a rodiny Ján Richter listom z 30.09.2015 vyslovil predsedovi NKÚ SR Karolovi Mitríkovi poďakovanie za systematickú snahu NKÚ SR venovať sa pri svojej kontrolnej činnosti aj zariadeniam sociálnych služieb. Ocenil, že výsledné kontrolné materiály okrem kontrolných zistení obsahujú aj odporúčania, závery a systémové opatrenia,

ktoré sú pre ministerstvo cenným zdrojom informácií pri príprave návrhov legislatívnych zmien. Prístup NKÚ SR ku kontrole a spôsob realizácie jej výsledkov ocenili aj viacerí zástupcovia kontrolovaných subjektov a ostatných zainteresovaných strán v oblasti územnej samosprávy (napríklad ZMOS, Únia miest Slovenska), ktorí závery NKÚ SR z kontrol a nadväzujúce odporúčania považujú za prínos pre modernizáciu a fungovanie miestnej samosprávy.

S cieľom prehĺbiť informovanosť ústavných činiteľov o výsledkoch kontrolnej činnosti a zámeroch o ďalšom smerovaní úradu sa predseda NKÚ SR Karol Mitrik dňa 29.09.2015 pracovne stretol s prezidentom SR Andrejom Kiskom. Predseda NKÚ SR informoval prezidenta SR o pripravovaných kontrolných akciách v roku 2016, ako aj o svojej predstave ako naplniť snahu úradu posilniť celospoločenskú vážnosť najvyššej nezávislej kontrolnej inštitúcie a zefektívniť prácu s kontrolnými zisteniami.

NKÚ SR pri uplatňovaní svojej pôsobnosti v kontrolnej činnosti venuje osobitnú pozornosť odstraňovaniu nedostatkov a zlepšeniu úrovne hospodárenia s verejnými finančnými prostriedkami a nakladania s verejným majetkom v oblasti územnej samosprávy. Najmä s cieľom preventívneho pôsobenia vo vzťahu k zainteresovaným stranám priebežne rozvíja formy prezentácie príkladov dobrej i zlej praxe. Okrem zverejňovania výsledných kontrolných materiálov a vydávania odborných publikácií, organizoval pre zainteresované strany odborné semináre o kontrolami zisťovaných nedostatkoch, ich príčinách, ako aj o možnostiach a spôsoboch ich odstránenia. NKÚ SR aktívne prezentoval svoju podporu zlepšovania kontrolného systému územnej samosprávy orgánom ZMOS i Únie miest Slovenska. Aktuálne problémy v oblasti kontrolného systému územnej samosprávy, možnosti ich riešenia, ako aj vzájomnej spolupráce, boli predmetom pracovných stretnutí predsedu NKÚ SR a vedenia úradu so Združením hlavných kontrolórov VÚC a s prezidentom Združenia hlavných kontrolórov miest a obcí SR i pravidelných pracovných stretnutí zástupcov NKÚ SR so zástupcami uvedených združení na regionálnej úrovni.

Poznatky z kontrolnej činnosti realizoval NKÚ SR aj v rámci kontaktov so vzdelávacími inštitúciami a študentmi. Okrem prednáškovej činnosti zamestnanci NKÚ SR poskytovali konzultačné aktivity študentom vysokých škôl pri vypracúvaní záverečných študijných prác. S cieľom zvýšenia úrovne vzájomných vzťahov v oblasti odbornej spolupráce pri kontrolnej činnosti úradu a vzdelávacieho procesu školy, uzatvorili NKÚ SR a Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity v Trnave v roku 2015 dohodu o spolupráci, zameranú na poskytovanie odborného poradenstva a konzultácií v metodologickej a empirickej činnosti pre oblasť zdravotníctva a sociálnej práce a na účasť zamestnancov NKÚ SR na vzdelávacích aktivitách a na riešení vedecko-výskumných projektov.

3 Ostatné činnosti NKÚ SR

3.1 Správa NKÚ SR pre NR SR

V súlade s § 5 ods. 5 zákona o NKÚ SR – v roku 2015 NKÚ SR predložil NR SR správu o výsledkoch kontrolnej činnosti za rok 2014 (tlač číslo 1463). Správu dňa 28.04.2015 prerokoval gestorský Výbor NR SR pre financie a rozpočet a prijal uznesenie č. 408, ktorým ju vzal na vedomie.

3.2 Medzirezortné pripomienkové konanie

NKÚ SR v roku 2015 zaevidoval viac ako 350 právnych predpisov, ktoré boli zaradené do medzirezortného pripomienkového konania. V troch prípadoch uplatnil svoje vlastné pripomienky (zákon o finančnej kontrole, VO, zrušení Fondu národného majetku).

Osobitne významná bola spolupráca NKÚ SR s MF SR na novom zákone o finančnej kontrole a audite (zákon č. 357/2015 Z. z.), ktorý nadobudol účinnosť 01.01.2016. Uvedeným zákonom sa rozšírila pôsobnosť NKÚ SR. Novým zákonom o finančnej kontrole a audite bol zriadený Výbor pre vnútorný audit a vládny audit, ako nezávislý poradenský a konzultačný orgán na výkon auditu, zložený zo zástupcov NKÚ SR, ÚV SR, MF SR, MV SR, MS SR a GP SR. Predsedom výboru je zástupca NKÚ SR.

3.3 Komunikácia a vzťahy s verejnosťou

Úrad v druhej polovici roka 2015 upravil svoju komunikačnú stratégiu a nastúpil na cestu aktívneho prezentovania svojej činnosti nielen formou tlačových správ (25 tematických správ), ale tiež organizovaním tlačových konferencií za účasti predsedu úradu. Išlo napríklad o brífingy predsedu k takým aktuálnym témam, ako bol záverečný účet, návrh ŠR, či 100 dní Karola Mitríka vo funkcii. Nový prístup k prezentácii kontrolných zistení sa premietol aj do organizovania workshopov, ktorých sa okrem odbornej verejnosti zúčastňovali i zástupcovia médií. V druhom polroku 2015 ich úrad zorganizoval štyri (témy: kompetencie samospráv, hospodárenie VÚC, regionálne školstvo, nájomné – obecné byty). Podpora aktívneho i profesionálneho vzťahu s médiami je totiž cestou nielen k cielenej prezentácii práce NKÚ SR, ale aj významnou formou na vytváranie jeho pozitívneho obrazu v očiach širokej verejnosti i na získavanie spätnej väzby zo strany občianskej spoločnosti.

V septembri 2015 bol oficiálne spustený nový portál NKÚ SR, ktorý prináša nový dizajn a zároveň zjednodušuje pohyb aj orientáciu klienta vo zverejnených informáciách. Na webovom sídle úradu bolo publikovaných celkom 373 informácií, pričom väčšina smerovala do publicity protokolov a do zverejňovania oficiálnych tlačových správ či fotodokumentácií z domácich a zahraničných aktivít predstaviteľov úradu. Priemerný mesačný počet návštevníkov novej internetovej stránky NKÚ SR sa dostal na úroveň 8 500. Za ostatných 12 mesiacov sa dvojnásobne zvýšil počet odberateľov informácií, ktoré sú umiestňované na sociálnej sieti Twitter. Obsahovou úpravou prešiel tiež vnútorný informačný systém INTRANET (organizačná štruktúra, náplň prác). Jednotlivé kroky v oblasti komunikácie smerujú primárne k aktívnemu využívaniu nástrojov elektronickej, on-line komunikácie s odbornou i laickou verejnosťou, fyzickými i právnickými osobami.

Otvorenosť NKÚ SR sa priamo úmerne premieta do množstva zaevidovaných podnetov, podaní, ktorými sa verejnosť domáha kontrolnej aktivity úradu. NKÚ SR v roku 2015 vybavil 461 podaní, pričom medziročne ide o 10-percentný nárast. Takmer štvrtina podnetov bola podaná anonymne a 318 podaní spadalo do pôsobnosti kontrolného úradu. Najviac (134) podaní smerovalo do oblasti nakladania s finančnými prostriedkami, na možné pochybenia pri VO poukázalo 38 adresátov. Z pohľadu vecnej, inštitucionálnej príslušnosti až 211 podnetov súviselo s aktivitami miestnej samosprávy, fungovaním obcí a miest. Najviac prijatých podaní bolo z Prešovského kraja – 42; najmenej z Bratislavského kraja – 18. Tri podnety sa týkali pôsobnosti samosprávnych krajov, išlo o podnety poukazujúce na problémy v sociálnej oblasti.

Odborné útvary NKÚ SR vyhodnotili mieru rizika každého doručeného podnetu a v 28 prípadoch bolo odporúčané odborným sekciami a expozitúram úradu vykonať kontrolu

priamo v subjekte. Z podaní, ktoré nepatria do pôsobnosti úradu, išlo napríklad o spotrebiteľské reklamácie, nespokojnosť s rozhodnutím súdu, správneho orgánu, či s aktivitou orgánov činných v trestnom konaní. NKÚ SR pristúpil v roku 2015 k memorandu o spolupráci s GP SR i Ministerstvom vnútra SR; na základe novej formy spolupráce úrad sprístupnil kontrolné zistenia, protokoly z kontrolných akcií v 15 prípadoch. Ide o formu systematickej spolupráce NKÚ SR s orgánmi činnými v trestnom konaní, a taktiež o dôležitý nástroj v oblasti prevencie boja proti korupcii a podvodom.

3.4 Medzinárodné aktivity

NKÚ SR je členom medzinárodnej organizácie najvyšších kontrolných inštitúcií INTOSAI a jej európskej organizácie EUROSAI. Hlavným prínosom medzinárodných aktivít úradu bol rozvoj bilaterálnych a multilaterálnych vzťahov s inštitúciami rovnakého zamerania v celosvetovom meradle, zvyšovanie kvality kontrolnej činnosti na základe získavania a výmeny odborných informácií a skúseností, ako aj zvyšovanie medzinárodného kreditu SR v oblasti kontroly.

V roku 2015 uskutočnil úrad 39 zahraničných ciest a prijal 10 zahraničných delegácií. Zahraničné cesty mali charakter stretnutí na najvyššej úrovni, ale aj stretnutí členov pracovných skupín v rámci INTOSAI, EUROSAI a Kontaktného výboru vedúcich predstaviteľov NKI EÚ, či stretnutí k medzinárodným kontrolám a iným pracovným oblastiam. K významným medzinárodným aktivitám úradu v tejto oblasti patrila účasť predsedu NKÚ SR na stretnutí vedúcich predstaviteľov NKI EÚ a EDA v Rige, na ktorom prevzal predsedníctvo Kontaktného výboru z rúk Elity Kruminy, generálnej audítorky Lotyšskej republiky. Hlavnou úlohou slovenského predsedníctva bude organizácia Kontaktného výboru, ktorý bude súčasťou série odborných podujatí v rámci predsedníctva Slovenska v Rade EÚ v októbri 2016.

Najvýznamnejšou medzinárodnou aktivitou úradu v roku 2015 bolo zastupovanie úradu na rokovaní riadiacich štruktúr INTOSAI. Z pozície predsedníctva podvýboru INTOSAI pre Peer Review prezentoval podpredseda Igor Šulaj výsledky práce podvýboru na rokovaní Výboru INTOSAI pre budovanie kapacít v septembri v Štokholme a v novembri v Abú Dhabí na 67. stretnutí Správnej rady INTOSAI.

Vystúpenie na 67. stretnutí Správnej rady INTOSAI v Abú Dhabí

Odborné skúsenosti v oblasti Peer Review úrad zúročil pri výkone Peer Review NKI Lotyšska (partnerstvo NKI Dánska, Holandska, Poľska, USA a EDA pod vedením NKÚ SR). Výsledky tímovej práce prezentoval predseda NKÚ SR vedeniu NKI Lotyšska v auguste 2015.

Prezentácia výsledkov Peer Review vedeniu NKI Lotyšska

Dôležitou súčasťou medzinárodných aktivít úradu bola spolupráca kontrolných inštitúcií krajín Vyšehradskej skupiny, Rakúska a Slovinska (V4+2). Predmetom stretnutia v poľskej Promnici boli témy: ako právne nástroje NKI vplyvajú na aktivity kontrolovaných subjektov a ich aplikovanie v krajinách V4+2, spolupráca NKI s orgánmi činnými v trestnom konaní, ako aj ďalšie otázky spoločného záujmu.

V rámci medzinárodných aktivít využil úrad ponuku NKI Indie uchádzať sa o účasť na medzinárodných školiacich programoch hradených Ministerstvom zahraničných vecí Indie. Medzinárodné aktivity NKÚ SR bezpochyby prispeli k presadzovaniu zásad nezávislej kontroly a k upevňovaniu postavenia úradu v rámci EÚ, a tiež v rámci svetovej komunity INTOSAI.

3.5 Ľudské zdroje, rozpočtové hospodárenie a vnútorný audit

Ľudské zdroje

Priemerný evidenčný stav zamestnancov NKÚ SR počas roka 2015 predstavoval 286 zamestnancov. K 31.12.2015 mal NKÚ SR 286 zamestnancov, z ktorých 276 zamestnancov boli štátni zamestnanci a 10 zamestnancov boli zamestnanci pri výkone práce vo verejnom záujme.

Z 276 štátnych zamestnancov bolo k 31.12.2015 v stálej štátnej službe 264 zamestnancov a 12 zamestnancov bolo v dočasnej štátnej službe. NKÚ SR v roku 2015 uskutočnil tri výberové konania na päť voľných štátnozamestnaneckých miest vedúcich štátnych zamestnancov a sedem výberových konaní na dvadsaťpäť voľných štátnozamestnaneckých miest v stálej štátnej službe. V podmienkach NKÚ SR došlo v roku 2015 k trom organizačným zmenám, v rámci ktorých boli vytvorené viaceré organizačné útvary, ako napríklad kancelária predsedu, referát správy registratúry či odbory v rámci kontrolných sekcií.

V oblasti starostlivosti o ľudské zdroje je pre dosiahnutie súladu kvality kontrolnej činnosti s príslušnými kontrolnými štandardami ISSAI nevyhnutné priebežne, najmä v nadväznosti na zmenu legislatívy v oblasti kontrolnej pôsobnosti úradu, realizovať vzdelávanie zamestnancov úradu. V tejto súvislosti NKÚ SR v roku 2015 realizoval celkom 60 vzdelávacích aktivít, čo predstavuje 1746 osobodní a priemerne 6,10 vzdelávacieho dňa na jedného zamestnanca.

Uskutočnené vzdelávacie aktivity boli zamerané na problematiku účtovníctva, VO a výklad Trestného zákona v nadväznosti na kontrolnú činnosť NKÚ SR. V rámci realizácie projektu „Zvyšovanie profesionality a špecializácie zamestnancov Najvyššieho kontrolného úradu“, ktorý bol financovaný z Európskeho sociálneho fondu, sa uskutočnili vzdelávacie aktivity v oblasti projektového riadenia IPMA (40 zamestnancov NKÚ SR získalo medzinárodný certifikát ako člen projektového tímu alebo projektový manažér). Ďalšie školenia boli zamerané na získanie certifikátu ITIL a ACCA. NKÚ SR v rámci tohto projektu tiež realizoval vzdelávacie aktivity v oblasti výkonnostnej kontroly pre kontrolórov špecializovaných na tento typ kontroly.

Rozpočtové hospodárenie

NKÚ SR v roku 2015 hospodáril s rozpočtom 8 608 997 eur (kapitálové výdavky 1 590 583 eur – Národný projekt RKIS NKÚ SR), ktorý bol schválený poslancami NR SR, pričom bezmála dve tretiny výdavkov smerovali do mzdovej oblasti (cca. 76 %), približne tretina zdrojov bola určená na tovary a služby, bežnú prevádzku. Pre časovú tieseň požiadal úrad v závere roka 2015 rezort financií o viazanie takmer 89 tis. eur, ktoré boli určené na nevyhnutnú rekonštrukciu sociálnych zariadení. NKÚ SR v septembri 2015 ukončil Národný projekt RKIS NKÚ SR, ktorý nadviazal na I. etapu elektronizácie služieb úradu v celkovom rozpočtovom objeme 3,482 mil. eur, ktorý bol zaradený do Operačného programu Informatizácia spoločnosti (OPIS). Súčasťou projektu bola tiež nová webová stránka NKÚ SR.

Na základe rozhodnutia Kolégia NKÚ SR bol v druhej polovici roku 2015 zrekonštruovaný objekt v Bojniciach, ktorý slúži ako školiace zariadenie pre zamestnancov úradu a bude môcť slúžiť pre vzdelávacie aktivity aj iných inštitúcií verejnej správy. Nevyhnutné opravy a stavebné úpravy boli realizované v priebehu roka 2015 na budove košickej expozitúry. NKÚ SR v druhej polovici roka 2015 uzatvoril nájomnú zmluvu s Národnou bankou Slovenska a vďaka tomu sa podarilo riešiť nové priestory pre trenčiansku expozitúru.

Na základe novej legislatívy, týkajúcej sa registratúry a archívniectva, bol na jeseň 2015 v úrade vytvorený nový referát, ktorého dvaja zamestnanci nesú zodpovednosť za oblasť registratúry a uchovávanie, archivovanie oficiálnych dokumentov NKÚ SR.

Vnútorň audit

V roku 2015 boli v súlade s plánom činnosti vnútorného auditu vykonané audity a vypracované materiály zamerané na správu a starostlivosť o zverený majetok a aktíva úradu, ďalej materiál zameraný na úplnosť, správnosť a dodržiavanie vnútorných smerníc úradu s návrhmi na ich postupnú úpravu. Ďalej bol vypracovaný audit odboru majetku a prevádzky s overením agendy účtovného výkazníctva, čiastočne VO, zmapovania personálnej situácie s cieľom posúdiť celkovú funkčnosť tohto odboru z pohľadu plnenia úloh.

Vnútorň audit úradu sa tiež podieľal na rôznych podporných metodických a strategických poradenských činnostiach v podmienkach úradu. Z činnosti vnútorného auditu

za predchádzajúci kalendárny rok bola vypracovaná správa, ktorá bola v zákonom stanovenej lehote do konca februára zaslaná MF SR.

Na základe výsledkov vykonaných vnútorných auditov a iných vnútorných dokumentov možno vysloviť uistenie, že na NKÚ SR riadiace a kontrolné systémy riadne fungujú, sú účinné a efektívne. Vnútorný kontrolný systém je nastavený správne a v súlade s predpisovou bázou tak, že oddelenie jednotlivých funkcií súvisiacich s finančným riadením je primerané a jednoznačné, každá finančná operácia podlieha predbežnej kontrole, a tým je zabezpečené dodržiavanie princípu „štyroch očí“.

Z á v e r

NKÚ SR v roku 2015 vykonával svoju pôsobnosť podľa príslušných ustanovení zákona o NKÚ SR. Kontrolnú činnosť vykonával podľa plánu kontrolnej činnosti a v súlade s medzinárodnými kontrolnými štandardmi ISSAI so zámerom napomáhať lepšiemu hospodáreniu s verejnými finančnými prostriedkami a nakladaniu s verejným majetkom. Otvorenou komunikáciou s verejnosťou, najmä zverejňovaním výsledkov kontrolnej činnosti, ich prezentovaním na rôznych fórach, ako aj ďalšími informáciami o činnosti úradu zabezpečil uplatnenie princípu transparentnosti v podmienkach najvyššej nezávislej kontrolnej inštitúcie.

NKÚ SR dôsledne splnil aj svoje povinnosti vyplývajúce z členstva v INTOSAI, EUROSAI a v Kontaktnom výbore vedúcich predstaviteľov NKI EÚ. Úspešne vykonával funkciu predsedníctva podvýboru INTOSAI pre Peer Review. V roku 2015 NKÚ SR prevzal aj funkciu predsedníctva Kontaktného výboru. Hlavnou úlohou vyplývajúcou z funkcie predsedníctva bude zorganizovanie rokovania Kontaktného výboru v rámci predsedníctva Slovenska v Rade EÚ v roku 2016.

NKÚ SR na základe poznatkov dobrej praxe aj skúseností zahraničných NKI priebežne upravuje stratégiu svojho rozvoja i zamerania vlastných kontrolných aktivít na základe aktuálneho ekonomického vývoja a závažných podnetov verejnosti s cieľom trvale zabezpečiť úroveň moderného a otvoreného úradu v podmienkach verejnej správy SR. V tejto súvislosti je pripravený aj vo vzťahu k NR SR v novom volebnom období hľadať a rozvíjať nové formy a prístupy vo vzájomných vzťahoch a v súčinnosti podľa príslušných zákonov, a tým dôsledne naplňovať svoje poslanie podporovať činnosť orgánov verejnej správy a ďalších zainteresovaných strán.

Príloha

Prehľad kontrolných akcií NKÚ SR vykonaných v roku 2015

Udržateľnosť verejných financií	
1.	Dlhová politika vybraných miest a obcí SR
2.	Hospodárenie s finančnými prostriedkami a nakladanie s majetkom v subjektoch štátnej správy a územnej samosprávy
3.	Správnosť zostavenia záverečných účtov vo vybraných kapitolách a za príslušné štátne fondy za rok 2014
4.	Správnosť zostavenia účtovnej závierky Ministerstva financií SR
5.	Stav a vývoj realizácie zjednotenia výberu daní, cla a poisťných odvodov prostredníctvom programu UNITAS k 31.03.2015 a kontrola opatrení na odstránenie nedostatkov zistených predchádzajúcou kontrolou
6.	Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho záverečného účtu SR
7.	Finančné prostriedky a majetok kapitoly
8.	Poskytovanie dotácií z rozpočtovej kapitoly Všeobecná pokladničná správa
9.	Postup správcu dane v procese postupovania dočasne nevyhnutného daňového nedoplatku na spoločnosť Slovenskú konsolidačnú, a. s. v rokoch 2012 až 2014
10.	Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2016
11.	Hospodárenie Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a. s.
12.	Nakladanie s finančnými prostriedkami na správu Národnej banky Slovenska a s nefinančným majetkom v jej správe v rokoch 2011 až 2014
13.	Stanovisko NKÚ SR k návrhu ŠR SR na rok 2016 za vybrané kapitoly a príslušné štátne fondy
14.	Obmena výzbroje, techniky a správnosť postupov pri správe majetku
15.	Podpora zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti
16.	Prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených kontrolou informačno-komunikačného prostredia integrovaného záchranného systému SR v roku 2013
17.	Informačné systémy pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti
18.	Finančné prostriedky a majetok vo vybraných organizáciách v oblasti kultúry
19.	Kontrola uzatvárania zmluvných vzťahov a úhrad za poskytovanie zdravotnej starostlivosti
20.	Plnenie úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií
21.	Hospodárenie s verejnými prostriedkami poskytnutými na odstránenie systémových porúch bytových domov
22.	Kontrola hospodárenia s finančnými prostriedkami pri projekte dostavby 3. a 4. bloku Jadrovej elektrárne Mochovce (EMO 34) v spoločnosti Slovenské elektrárne, a. s., (KA bola začatá v roku 2014 na základe uznesenia NR SR č. 1354 zo dňa 24.09.2014)

Zvýšenie kvality života	
23.	Hospodárenie samosprávnych krajov
24.	Efektívnosť a účinnosť poskytovanej sociálnoprávnej ochrany detí v zariadeniach vykonávajúcich rozhodnutia súdu
25.	Financovanie regionálneho školstva
26.	Nakladanie s majetkom a majetkovými právami vo vybraných obciach
27.	Plnenie opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov z kontrol vykonaných NKÚ SR v rokoch 2010 – 2014
28.	Majetok a finančné prostriedky, s ktorými hospodária organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC pôsobiace v oblasti kultúry
29.	Pôsobnosť dozorných rád vybraných právnických osôb
30.	Evidencia a nakladanie s pozemkami obcí
31.	Vynakladanie verejných prostriedkov na nájomné byty vo vlastníctve miest a obcí a ich využitie
32.	Plnenie príjmovej časti rozpočtov vybraných ukazovateľov daňových a nedaňových príjmov miest a obcí
33.	Verejné financie a majetok obcí a miest nad 2 000 obyvateľov
34.	Rozpočet, čerpanie verejných prostriedkov a použitie majetku v okresných mestách
35.	Účinnosť verejných prostriedkov vynaložených na komunálne služby vo vybraných obciach
Efektívne, účinné a transparentné eurofondy	
36.	Podpora slovenského vinohradníctva z poľnohospodárskych fondov Európskej únie
37.	Spätné získavanie neoprávnených platieb v rámci štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu
38.	Výdavky na technickú pomoc v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013
39.	Implementácia projektov Kohézneho fondu v oblasti odkanalizovania a zásobovania pitnou vodou
40.	Financovanie projektov z prostriedkov Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce
41.	Kontrola oprávnenosti výdavkov v rámci Operačného programu Technická pomoc
42.	Hospodárenie s finančnými prostriedkami EÚ

Bratislava marec 2016